

Anthony de Mello

A csend szava

Egy perc bölcsesség

* * *

Budapest 1993

* * *

Az angol eredeti címe és kiadója:
One Minute Wisdom, Gujarat Sahitya Prakash,
Gujarat, India, 1985.
Fordította: Török Péter
Lektorálta: Nagy Ferenc
Originally published:
Gujarat, India: Gujarat Sahitya Prakash, ©1985.

Copyright for the Hungarian translation:
Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya, ©1991.

* * *

Tartalom

A csend szava	1
Tartalom	2
Anthony de Mellóról	7
Egy perc bölcsesség	9
Csodák	10
Felnőttkor	10
Odafigyelés	10
Képtelenség	10
Világosság	10
Virrasztás	11
Vallás	11
A lelki élet útja	11
Jelenlét	11
Mélység	12
A legbelső	12
Karizma	12
Harmónia	12
Megértés	13
Illúzió	13
Prófécia	13
Jobbrafordulás	13
Gyakorlatiasság	14
Mítoszok	14
Tudatlanság	14
Boldogság	14
Elmélkedés	15
Mozgás	15
Realizmus	15
Beszéd	16
Lelki megkönnyebbülés	16
Pletyka	16
Bebörtönözöttség	16
Bálványozás	16
Azonosság	16
Megkülönböztetés	17
Gépiesség	17
Elkerülés	17
Végzet	17
Újjászületés	17
Álmok	18
Átalakulás	18
Reakció	18
Filozófia	18
Tanítványság	18
Vakság	19
Közvetítés	19
Túlélés	19
Menekülés	19
Szótlanság	20
Erőszakmentesség	20

Figyelemelvonás	20
Hazatérés	20
Terméketlenség	21
Tudattalanság	21
Megérkezés	21
Fejlődés	21
Felelősség	21
Ateizmus	22
Kivetítés	22
Értékrend	22
Függőség	22
Könnyedség	23
Hagyni magától	23
Okozati viszony	23
Kifejezés	23
Felfedezés	23
Visszahúzódás	24
Fogékonyság	24
Megtérés	24
Kényszer	24
Mérlegelés	25
Forradalom	25
Utánzás	25
Egyedüllét	25
Kihívás	25
Szemellenzők	25
Alázat	26
Elfojtás	26
Burjánzás	26
Önelfogadás	26
Erőszak	26
Jelentéktelen ügy	27
Ideológia	27
Erköles	27
Képzelődes	27
Körülzárttság	28
Távírányítás	28
Tudatosság	28
Alvajárás	28
Belső függetlenség	28
Felismerés	29
Különbözés	29
Teremtés	29
Távlat kérdése	30
Száműzetés	30
Változás	30
Éleslátás	30
Függetlenség	30
Hitelesség	31
Védőoltás	31
Előítélet	31
Álszenteskedés	31
Lelkesedés	31
Totalitarizmus	31

Lemondás önmagunkról	32
Bölcsesség	32
Gazdagság	32
Különös boldogság	32
Szeretet	32
Egyetemesség	33
Áramlás	33
Kaland	33
Halandóság	33
Felszabadulás	33
Korlátozottság	34
Elkötelezettség	34
Természet	34
Mennyország	34
Jelenlét	35
Ráébredés	35
Bizalom	35
Zaj	35
Gondolat	35
Kinyilatkoztatás	36
Jóindulat	36
Bűn	36
Gyógyulás	36
Tantétel	37
Hiedelem	37
Oktatás – mely nem az	37
Eredet	37
Lencsevégre kapva	38
Azonosítás	38
Érthetőség	38
Jelentés	38
Üresség	39
Szolgalat	39
Lét	39
Megjelenések	39
Ünneplés	39
Szentség	40
Szívélyesség	40
Helyeslés	40
Nyitottság	40
Kényszerűség	40
Elszegényedés	41
Szavak	41
Fegyelem	41
Mértéktartás	42
Ellentmondás	42
Tapasztalat	42
Hírverés	42
Bálványimádás	42
Földművelés	43
Átmeneti jelleg	43
Élmény, ami nem élmény	43
Álcázás	43
Csoda	43

Megtévesztés	44
Kibúvó	44
Ítélet	44
Korlátozás	44
Nemtörődömség	44
Esztelenség	45
Kialakulás	45
Felzárkózás	45
Megadás	45
Találékony	46
Megszűnés	46
Valóság	46
Távolítás	46
Derűs nyugalom	47
Szemléltetés	47
Elsőbbség	47
Burkolt célzás	47
Merevvé meszesedés	48
Pusztítás	48
Elnyomás	48
Meghiúsulás	48
Pontosítások	48
Közlés	49
Sebezhetőség	49
Szembeállítás	49
Végtelenség	49
Üldözés	50
Összebékülés	50
Nagyság	50
Megvilágosodás	50
Megnyilatkozás	50
Szemlélődés	51
Ártatlanság	51
Művészet	51
Magány	51
Gyanú	52
Arányosság	52
Erőszakosság	52
Ima	52
Mesterkedés	53
Különbség	53
Kötődés	53
Feltűnési viselkedés	53
Megelégedettség	53
Kegyelem	53
Magasabbrendűség	54
Alkalmatlanság	54
Eszközül való használat	54
Közösség	54
Bátorság	55
Árnyékbokszolás	55
Szócséplés	55
Feltűnésmentesség	55
Jókedvűség	55

Hiúság	56
Nevelés	56
Csapás	56
Félelem nélkül	57
Maya	57
Megtisztulás	57
A zseni	57
Emberség	57
Szűrés	58

Anthony de Mellóról

Egy anekdota szerint Anthony de Mello jezsuita atya, ahogy illik, halála után Szent Péternél jelentkezett a mennyország kapujánál. Az apostol azonban kételkedve csóválta a fejét, nem volt benne biztos, hogy beengedheti-e a szimpatikus, de nem éppen hagyományosan gondolkodó embert. Erre de Mello, szokásához híven, elmesélt neki egy viccet. Péter óriási nevetésben tört ki, mire Szent Pál is kijött. Újabb vicc, még nagyobb nevetés. Rövid időn belül az egész mennyei udvar, Xavéri Szent Ferenc, Szent Ignác, Szent József és a Szűzanya is szívből kacagva vették körül az új jövevényt a kapu előtt. A fergeteges nevetésnél csak Isten hangja volt erősebb. A mennyei Atya – aki maga is szereti a humort, különben miért teremtette volna az embert? – így szólt:

– Engedjétek be! Még több, Tónihoz hasonló emberre volna itt szükségünk.

A rövid kis történet azzal záródik, hogy a mennyország azóta vidám, mióta Anthony de Mello is ott van.

Anthony de Mello kétségkívül óriási humorérzékkel megáldott ember volt. Az is igaz, hogy meglátásai nem mindenben követték a szokványos katolikus elképzeléseket. Talán éppen ezért tudta emberek ezreit segíteni, vezetni imaéletükben és komoly lelki kérdésekben az egyház életének meglehetősen forrongó időszakában, a II. vatikáni zsinat után.

Bombayben született 1931-ben. Még nincs egészen 16 éves, mikor felveszik a Jézus Társaságába. Az előjárók a tehetséges fiút a noviciátus elvégzése után Barcelonába küldték filozófiát tanulni. A teológiai képzés mellett Chicagóban pszichológiát, a római Gergely Egyetemen pedig lelkeségi teológiát is tanult. Mindenki arra számított, hogy majd a rendi fiatalok lelkivezetője lesz. Ehelyett a shirpuri missziós állomásra került, mert mint később kiderült, a misszió volt minden vágya. Nem sokáig maradhatott azonban ott, mert Vinayalayába kellett mennie, hogy most már tényleg a fiatalokkal foglalkozzék.

Ekkor már keresett lelkigyakorlat-adó, s nemcsak Indiában, hanem az egész világon. Erejét és idejét arra irányította, hogy olyanokkal foglalkozzék, akiknek nagy befolyásuk van az egyházban: előjárók, fiatalok nevelői, sőt még püspökök is jöttek hozzá. Így került hamarosan a punai Sadhana Lelkeségi Intézetbe, ahol lelkivezetőket képeztek az indiai jezsuita provinciák részére. Az intézet azonban hamarosan megnyitotta kapuit más szerzetesek előtt is. Közben de Mello atya járta a világot, hol lelkigyakorlatot tartott, hol előadásokat adott. Könyveit több tucat nyelvre lefordították, a *Test és lélek imája* magyarul is megjelent (ford. Puskely Mária, Prugg Verlag, Eisenstadt, 1987; 1993-ban pedig a Szent Gellért Kiadó tette közzé). P. de Mello részt vett a jezsuiták 32. és a 33. általános rendgyűlésén 1975-ben, ill. 1983-ban. 1987 májusa végén az energikus jezsuita New Yorkba utazott, hogy az USA 14 városában, majd Kanadában konferenciasorozatot adjon az imáról és a lelkigyakorlatokról. Júni-

us 2-án reggel azonban, szívroham következtében, halva találták New Yorkban, szobájában padlóján. Mindössze 56 éves volt.

Népszerűségének, művei sikerének titkát személyiségében, valamint elmélkedési és imamódszereinek eredetiségében fedezhetjük fel. Ismerősei, barátai úgy jellemezték őt, mint aki "hatalommal beszélt", ugyanakkor mélységesen aláztos ember. Lelki gyermekeitől nem kért vak engedelmisséget, sőt bátorította őket, hogy merjenek kérdezni, tabunak számító dolgokat megkérdőjelezni. Azonban az is tény, ismerték be tanítványai, hogy mindig rámutatott a lelki problémák gyökerére, és a megoldást is megmutatta nekik.

Végletekig szerette barátait, büszke volt rájuk, megosztotta örömeiket. Ha pedig bajokkal és problémákkal küszködők fordultak hozzá, a rá annyira jellemző meleg együttérzéssel, megértéssel, bölcsességgel és mindenekelőtt nyitottsággal fordult feléjük. Mégis, ahogy Joseph X. Aizpun egykori provinciális és de Mello előjárója írja, még a barátok számára is volt valami, ami megfoghatatlanná, távolivá tette őt. Talán ő maga is féltékeny volt, talán barátai annyira belevitték a "segítő és vezető" szerepébe, hogy nem merte vállalni saját sebezhető énjét? Nem tudjuk. Tény az, hogy elismerte érzékenységét, beszélt róla, de szinte sosem mutatta. Akárhogy is volt, R. Divarkar, a jezsuita általános előjáró delegátusa, nagyszerűen összegezte Anthony de Mello jellemét: "Végső soron azért vonzott annyi embert, és tudott akkora hatással lenni rájuk, mert Isten embere volt. Közelében és szavaitól felszabadultnak érezte magát az ember; ezzel együtt öröm és Isten jelenlétének érzése töltötte be az életünket."

Ez nem jelenti azt, hogy mindenki el lett volna ragadtatva de Mello gondolataitól. Sokan félreértették, illetve félremagyarázták meglátásait. Éppen ezért nagy gondot fordított arra, hogy írásait mindig egyházi jóváhagyással jelentesse meg. Első három könyvét Szűzanyának, a katolikus egyháznak és a jezsuita rendnek dedikálta. Ezek a kis történetek olyan teológia kifejezéseket is tartalmaznak (kinyilatkoztatás, üdvösség, mennyország), amelyeket nem szabad a keresztény szóhasználat szerint értelmezni. Ebben az esetben ugyanis félreérthetők lennének, pontosabban szólva: keleti bölcsessége hamis teológiai gondolatokat tükrözne.

Elméletkedési és imamódszereinek eredetisége pedig abban áll, hogy a keresztény gyakorlatokat keleti formában ajánlja és mutatja be. Számára az ima olya gyakorlat, amelyet sokkal inkább a szívünkkel, mintsem a fejünkkel kell végeznünk, s amely benső beteljesedést és megelégedettséget hoz magával. Az ilyen ima elfogadtatja velünk a valóságot, Isten valóságát. Ez az elfogadás ráadásul nemcsak kényszerű beletörődés, hanem hálás köszönet mindenért, mert minden Istentől, szeretetének túláradó bőségéből van. Ha mást nem is tanulunk meg az egyperces bölcsességek Mesterétől, már ez is megérte. Mert akkor a minden korban – de különösen a mienkben – annyira szükséges türelem és jókedv tölti be szívünket.

Török Péter

Egy perc bölcsesség

- Létezik egyáltalán egy percnyi bölcsesség? – kérdezte egy tanítvány.
 - Természetesen – mondta a Mester.
 - De egy perc az túlságosan rövid?
 - 59 másodperccel hosszabb a kelleténél.
- A Mester később azt kérdezte a meghökkent tanítványtól:
- Mennyi ideig tart megpillantani a holdat?

Elképedt tanítványaihoz azután így szólt a Mester:

- Hát akkor minek a több éves lelki küszködés?

Szemünk kinyílása egy életen keresztül tarthat. A látás egy pillanat műve.

A Mester a következő kis történetekben nem egyetlen személy. Lehet ő hindu guru, taoista bölcs, zsidó rabbi, keresztény szerzetes vagy szufi misztikus. Lehet ő Lao-ce és Szókratész, Buddha és Jézus, Zarathusztra és Mohamed. Tanítását megtalálhatjuk Kr. e. a VII. században és Kr. u. a XX. században. Bölcsessége a Kelet és a Nyugat bölcsessége egyaránt. De számítanak-e a történelmi előzmények egyáltalán? Végül is a történelem csak a megnyilvánulások, és nem a valóság leírása; a tanítások, nem pedig a csend jegyzéke.

A következő minitörténetek mindegyike csupán egyetlen percet vesz igénybe. Valószínűleg elképesztőnek, ingerlőnek, vagy egyenesen értelmetlennek találja az olvasó a Mester nyelvezetét. Bizony, nem könnyű olvasmány! De nem is használati utasításnak szánom, hanem arra, hogy felrázson. Oly bölcsesség rejtőzik benne (nem a nyomtatott szavakban, nem is a történetekben, hanem a szellemében, hangulatában, légkörében), amelyet a köznapi beszéd nem képes kifejezni. Az oldalakat olvasva és a Mester rejtélyes nyelvezetével küszködve, lehet, hogy öntudatlanul ráéreznek majd a csendes tanításra, amely a könyvben megbúvik; felébrednek és átalakulnak. A bölcsesség a következőt jelenti: megváltozni anélkül, hogy a legkisebb erőfeszítésünkbe kerülne; az átalakulás, akár hiszik, akár nem, csupán a valóságra való ráébredés, arra a valóságra, melyet szavakkal nem lehet kifejezni, mert azokon túl van.

Aki olyan szerencsés lesz, hogy felébred, az megérti majd, hogy az a legszebb nyelv, amelyet nem beszélnek, az a legszebb cselekedet, amelyet nem végeznek, s az a legnagyobb változás, amely nem szándékos.

Figyelmeztetés: Csak kis adagokban olvassa a meséket – alkalmanként egyet vagy kettőt. A túladagolás csökkenti a hatásukat.

* * *

Csodák

Egy ember keresztül-kasul utazta a világot, csakhogy személyesen meggyőződhessen a Mester hírének valóságáról.

– Milyen csodát tett a Mestered? – kérdezte az egyik tanítványtól.

– Nos, vannak csodák és csodák. Nálatok azt tekintik csodának, ha Isten teljesíti valakinek az akaratát. Nálunk az a csoda, ha valaki teljesíti Isten akaratát.

Felnőttkor

Az állandóan imádkozó tanítványhoz így szólt a Mester:

– Meddig fogsz még Istenre támaszkodni, ahelyett, hogy a saját lábadra állnál?

A tanítvány megdöbbsent.

– De hiszen te tanítasz bennünket arra, hogy Istenre mint Atyára tekintsünk.

– S mikor fogod megtanulni, hogy egy apa nem azért van, hogy rátámaszkodjunk, hanem azért, hogy önállóságra neveljen?

Odafigyelés

– Hogy fogom megtapasztalni a teremtéssel való egységemet?

– Hallgatással – mondta a Mester.

– És hogyan kell hallgatnom?

– Légy fül, ami a világ minden egyes dolgára figyel. Abban a pillanatban, amikor azt hallod, hogy te magad mondtál valamit, állj meg.

Képtelenség

A Mester állandóan egy téglával kapargatta annak a szobának a padlóját, ahol a tanítvány leült elmélkedni. A tanítvány először boldog volt, azt gondolván, hogy ezzel ellenőrzi a koncentrációképességét. Amikor azonban a zaj már elviselhetetlen lett, ki-tört:

– Mi az ördögöt csinálsz itt? Nem látod, hogy elmélkedem?

– Csiszolom a téglát, hogy tükör legyen belőle – mondta a Mester.

– Őrült vagy? Hogyan tudsz téglából tükröt csinálni?!

– Nem vagyok örültebb, mint te! Hogyan tudsz pusztán önmagadból elmélkedőt csinálni?!

Világosság

– Ne keressétek Istent – mondta a Mester – csak nézzetek, és minden világossá válik számotokra.

– De hogyan nézzünk?

– Minden egyes alkalommal, ha néztek valamit, csak azt lássátok, ami valóban ott is van.

Mivel a tanítványok nem értették, a Mester megmagyarázta.

– Például ha a holdat nézed, csak a holdat lásd, és semmi más.

- Hogy a csudába tudna valaki mást látni, mint a holdat, ha azt nézi'?
- Egy éhes ember sajtnak nézheti. A szerelmes pedig kedvese arcát láthatná benne.

Virrasztás

- Van valami, amit én magam tehetnék, azért, hogy elnyerjem a megvilágosodást?
- Körülbelül annyit, amennyit azért tehetsz, hogy a nap reggel felkeljen.
- De akkor mi haszna van a lelkigyakorlatoknak, amelyeket kötelezővé teszel számomra?
- Hogy biztosan ébren legyél, amikor a nap kezd felkelni.

Vallás

A kormányzó egyik utazása során belépett a Mesterhez, hogy tiszteletét tegye nála.

– Az állam ügyei nem hagynak nekem időt hosszabb értekezésekre – mondta. – Össze tudná foglalni a vallás lényegét néhány mondatban egy olyan elfoglalt embernek, mint például én?

- Egyetlen egy szóval megmondom Önnek, méltóságos uram.
- Hihetetlen! Mi az a szó?
- Csend.
- S hogyan érhetem el a csendet?
- Elmélkedéssel.
- És ha szabad kérdeznem, mi az elmélkedés?
- Csend.

A lelki élet útja

Bár a Mesternek aznap éppen hallgatási fogadalma volt, egy utazó csak egyetlen szóért könyörgött, amely életútján vezérelhetné. A Mester barátságosan bólintott, fogott egy darab papírt, s ráírt egy szót: "Tudatosság." A látogató meghökkenett.

- Ez túl rövid. Volna olyan szíves egy kicsit bővebben kifejteni?

A Mester visszavette a papírt, s ráírta "Tudatosság, tudatosság, tudatosság."

- De mit jelentenek ezek a szavak? – kérdezte az idegen kétségbeesve.

A Mester a papírért nyúlt, s azt írta: "Tudatosság, tudatosság, tudatosság azt jelenti, hogy TUDATOSSÁG."

Jelenlét

- Hol keressem a megvilágosodást?
- Itt.
- Mikor nyerem el?
- Éppen most.
- De akkor miért nem érzem?
- Mert nem látsz.
- Mit kellene látnom?

- Semmit, csak nézz.
- Mire?
- Amire a szemed rápillant.
- Másként kell valahogy néznom?
- Nem, a közönséges nézés jó lesz.
- Nem úgy nézek állandóan?
- Nem.
- Miért nem?
- Mert ahhoz, hogy láss, jelen kell lenned. Többnyire valahol máshol vagy.

Mélység

A Mester így szólt az üzletemberhez:

- Ahogy a hal elpusztul a szárazföldön, úgy pusztulsz el te is, amikor belegabalyodsz a világ dolgaiba. A halnak vissza kell térnie a vízbe, neked pedig a magányba. Az üzletember megrémült.
- Fel kell adnom az üzletemet, és kolostorba kell vonulnom?
- Nem, nem. Tartsd meg az üzletedet, s térj vissza a szívedbe.

A legbelső

A tanítvány egy kis bölcsességet akart hallani.

- Menj, ülj be a celládba, s a cellád megtanít a bölcsességre – mondta a Mester.
- De nekem nincs cellám. Én nem vagyok szerzetes.
- Igenis van cellád. Nézz magadba.

Karizma

A tanítvány zsidó volt.

- Mi jót kell cselekednem, hogy Isten elfogadjon?
- Hogyan tudhatnám én azt? – mondta a Mester. – A te Bibliád azt mondja, hogy Ábrahám vendégszerető volt, és Isten vele volt. Illés szeretett imádkozni, és Isten vele volt. Dávid az országot uralta, és Isten őt is kedvelte.
- Van valami mód arra, hogy kitaláljam, Isten milyen munkára szánt engem?
- Igen. Kutass szíved legmélyebb hajlandósága után, és kövesd azt!

Harmónia

Hagyományos módszerei ellenére a Mester nem sokra tartotta a tradíciókat és a szabályokat.

Egyszer vita támadt az egyik tanítvány és a lánya között, mert a férfi nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy lánya tartsa magát azokhoz a szabályokhoz, melyeket vallásuk előír a párválasztásban.

A Mester nyíltan a lány pártjára állt.

A tanítvány persze nagyon meglepődött, hogy pont egy szent ember tesz ilyet. A Mester így szólt hozzá:

– Értsd meg, az élet olyan, mint a zene. Azt is sokkal inkább érzéssel és ösztönszerűen játsszák, mintsem szabályok szerint.

Megértés

- Hogy nyerhetem el azt a kegyelmet, hogy ne ítéljem meg a szomszédomat?
- Imával.
- Akkor miért nem kaptam még meg?
- Mert nem jó helyen imádkoztál.
- Hol kellene imádkoznom?
- Isten szívében.
- Hogyan juthatok oda?
- Értsd meg, hogy aki vétkezik, nem tudja, hogy mit is cselekszik, és így megérdemli, hogy megbocsássonak neki.

Illúzió

- Hogyan nyerhetem el az örök életet?
- Az örök élet most van. Él a jelenben!
- Dehát a jelenben élek, vagy nem?
- Nem.
- Miért nem?
- Mert még nem dobtad el a múltad.
- Miért kellene eldobnom a múltam? Nem volt abban minden rossz.
- A múltat nem azért kell eldobni, mert rossz, hanem mert halott.

Prófécia

- Az *igazság* tanítómestere akarok lenni.
- Kész vagy arra, hogy éhezsz, hogy ne vegyenek rólad tudomást, hogy koplalj 45 éves korodig?
- Természetesen. De mondd meg, mi lesz, miután betöltöttem a 45. évemet?
- Akkorra felnősz odáig, hogy megszokod.

Jobbrafordulás

Egy fiatalember elherdálta az egész örökségét. Ahogy az ilyen esetekben lenni szokott, mikor már nem volt egy vasa sem, észrevette, hogy barátai sincsenek már.

Kétségbeesésében felkereste a Mestert, és azt kérdezte:

- Mi lesz velem? Se pénzem, se barátom.
- Ne izgulj, fiam. Jegyezd meg, amit mondok: Minden jóra fog fordulni ismét. Felcsillant a remény a fiatalember szemében.
- Gazdag leszek megint?
- Nem. Hozzá fogsz szokni a magányhoz és a nincstelenséghez.

Gyakorlatiasság

Az egyik női tanítvány a lakodalmát tervezte, s kijelentette, a szegények iránti szeretetből meggyőzte a családját, hogy vessék el azt a szokást, hogy a szegényeket az asztal végére ültetik. Majd a szegények kerülnek a főhelyre, a gazdagokat pedig az ajtó mellé ültetik. Beszédét befejezve a Mesterre nézett, várva annak helyeslését.

A Mester egy pillanatig gondolkodott, majd így szólt:

– Kedvesem, ez nagyon szerencsétlen megoldás lenne. Senki sem örülne a lakodalomnak. A családod szegyenbe kerülne, a gazdagok megsértődnének, a szegények pedig éhesek maradnának. A főhelyen ugyanis annyira feszélyezve éreznék magukat, hogy nem mernének eleget enni.

Mítoszok

A Mester párbeszédok és rövid történetek segítségével tanított, amiket a tanítványok örömmel – és néha csalódottsággal hallgattak. Valami mélyebbre vágyódtak ugyanis:

A Mester azonban hajthatatlan maradt. Minden ellenvetésükre csak annyit mondott:

– Értsétek meg, kedveseim, az ember és az Igazság között a legrövidebb út egy kis történet.

Egy másik alkalommal pedig ezt mondotta:

– Ne vessétek meg a rövid történeteket! Ahogy az elveszett aranyérmét egy fillérsnyi gyertyával találják meg, úgy a legmélyebb igazságot is egy rövid történet segítségével.

Tudatlanság

A fiatal tanítvány eszének akkora híre volt, hogy tudósok a világ minden tájáról a csodájára jártak, s tanácsot kértek tőle.

Amikor az uralkodónak egy tanácsadóra volt szüksége, elment a Mesterhez, és megkérdezte:

– Mondd, a fiatalember tényleg annyit tud, mint ahogy állítják róla?

– Az igazat megvallva – mondta a Mester kényszeredetten –, a fiú annyit olvas, hogy fogalmam sincs, mikor lenne ideje arra, hogy tudjon is valamit.

Boldogság

– Rettenetesen szükségem van egy kis segítségre, máskülönben megbolondulok. Egyetlen szobában élünk: a feleségem, a gyermekeim, meg az apósom és anyósom. Az idegeink kikészültek, egymással üvöltözünk. A szobánk maga a pokol.

– Megígéred, hogy megteszed, akármit is mondok neked? – kérdezte a Mester.

– Esküszöm, bármit megteszek.

– Jól van. Hány állatotok van?

– Egy tehenünk, egy kecskénk és hat tyúkunk.

– Tartsd bent azokat is a szobában, ahol laktok. Aztán egy hét múlva gyere vissza.

A tanítvány megrémült. De mivel megígérte a Mesternek, hogy engedelmeskedik, bevitte az állatokat is. Egy hét múlva nyomorultan és siránkozva tért vissza.

– Idegroncs vagyok. A kosz! A bűz! A zaj! Az örültség határán vagyunk mindannyian!

– Menj haza – mondta a Mester –, és tedd ki az állatokat.

Az ember egész úton rohant hazafelé. Másnap örömtől csillogó szemmel jött vissza.

– Mily gyönyörű az élet! Az állatok kint vannak. A szobánk maga a mennyország, olyan csendes, tiszta és tágas!

Elmélkedés

Az egyik tanítvány elaludt, és azt álmodta, hogy a mennyországba került. Meglepetésére ott találta a Mestert és a többi tanítványt is, akik ültek és elmélkedtek.

– Hát ez a paradicsomi boldogság? – kiáltotta. – Hogyan, hisz a földön is éppen ezt csináltuk!

Egy hangot hallott, ami ezt kiáltotta:

– Szerencsétlen! Hát azt hiszed, hogy ezek a meditálók a mennyországban vannak? Éppen ellenkezőleg, a mennyország van az elmélkedőkben.

Mozgás

A tanítványokhoz, akik állandóan a bölcsesség szavaiért nyaggatták, a Mester így szólt:

– A bölcsességet nem lehet szavakban kifejezni. Az a cselekvésben nyilvánul meg. De amikor azt látta, hogy a tanítványok hanyatt-homlok vetették magukat a munkába, hangosan felnevetett és azt mondta:

– Ez nem cselekvés, hanem mozgás.

Realizmus

A hamiskártyás így szólt egyszer a Mesterhez:

– Kártyázás közben tegnap rajtakaptak, hogy csaltam, hát jól elverték, és kidobtak az ablakon. Mit tanácsolsz, mit tegyek?

A Mester mélyen az ember szemébe nézett, és azt mondta:

– Ha én a helyedben lennék, mostantól fogva csak a földszinten játszanék.

Ez aztán felbolydította a tanítványokat. Azt kérdezték, illetve követelték:

– Miért nem mondtad neki, hogy ne csaljon többet?

– Mert tudtam, hogy úgysem bírná megállni – hangzott a Mester egyszerű és mély értelmű magyarázata.

Beszéd

A tanítvány már alig bírta türtőztetni magát, hogy el ne mondja a pletykát, amit a piacon hallott.

- Várj egy percig – intette a Mester. Igaz az, amit el akarsz nekünk mondani?
- Nem gondolnám.
- Hasznos?
- Nem, egyáltalán nem az.
- Szórakoztató?
- Nem.
- Hát akkor minek hallgassuk meg?

Lelki megkönnyebbülés

A Mester úgy tartotta, hogy semmilyen szó sem rossz, ha azt megfelelő összefüggésben alkalmazzák.

Amikor azt mondták neki, hogy az egyik tanítványa hajlamos a káromkodásra, megjegyezte:

– Úgy tartják, hogy a durva beszéd olyan lelki megkönnyebbülést nyújthat, amit az imádság nem adhat meg.

Pletyka

Az egyik tanítvány megvallotta azt a rossz szokását, hogy továbbadja a pletykákat. A Mester komiszul azt mondta:

- Ha csak továbbadnád az nem volna olyan nagy baj, de még meg is toldod.

Bebörtönözöttség

– Te roppant büszke vagy az intelligenciádra – szolt a Mester az egyik tanítványhoz. – Olyan vagy, mint az az elítélt, aki büszke a börtöncellájának nagyságára.

Bálványozás

A tanítványhoz, aki roppant tisztelettudó volt, így szolt a Mester:

- A fény visszaverődik a falról. Miért tiszteled a falat? Légy figyelmes a fényre!

Azonosság

– Hogyan keressük az egységet Istennel? – Minél jobban keresed, annál nagyobb lesz a távolság közte és közted.

- Hát akkor mit tegyünk a távolsággal?
- Értsd meg, hogy az nincs ott.
- Ez azt jelenti, hogy Isten és én egy és ugyanaz?
- Nem egy, de nem is kettő.
- Hogyan lehetséges ez?

– A nap és a fénye, az óceán és a hullám, az énekes és a hangja: nem egy. Nem is kettő.

Megkülönböztetés

Így szólt a faképnél hagyott szerető:

- Egyszer már megégettem magamat. Soha többé nem leszek szerelmes.
- Olyan vagy – mondta a Mester –, mint az a macska, amelyik elhatározta, hogy soha többé nem ül le, mert amikor ráült a kályhára, megégette a fenekét.

Gépiesség

Egyszer a Mester azt kérdezte tanítványaitól, hogy melyik a fontosabb, a bölcsesség vagy a cselekvés. A tanítványok egyhangúlag válaszoltak:

- A cselekvés, természetesen. Mi haszna van annak a bölcsességnek, amelyik nem nyilvánul meg a cselekvésben?
- És mi haszna van – kérdezte a Mester – annak a cselekedetnek, amelyik egy meg nem világosult szívből származik?

Elkerülés

A turista, miután végignézte a volt Mesterek képeit a templomban, azt kérdezte:

- Vannak még mesterek a Földön?
- Van még egy – mondta a vezető.

A turista kijárta, hogy találkozhasson a Mesterrel, s ezzel a kérdéssel kezdte:

- Hol találhatók ma nagy mesterek?
- Utas! – kiáltotta a Mester.
- Uram! – válaszolt tisztelettel a turista.
- Hol vagy TE?

Végzet

Egy asszonynak, aki a végzete ellen panaszkodott, ezt válaszolta a Mester:

- Te alakítod a végzetedet.
- De arról nem én tehetek, hogy nőnek születtem.
- Hogy valaki nőnek születik, az nem a végzet. Az a sors. A végzet az, hogy hogyan fogadod el női mivoltodat, s mit hozol ki belőle.

Újjászületés

- Szakíts teljesen a múltaddal, és elnyered a megvilágosodást – mondta a Mester.
- Én fokozatosan szakítok a múltammal.
- A növekedés fokozatosan történik, de a megvilágosodás egy pillanat műve. Később még hozzátette:
- Vegyük például az ugrást. A szakadékon nem juthatsz át kis szökkenésekkel.

Álmok

- Mikor nyerem el a megvilágosodott állapotot?
 - Amikor majd *látsz* – mondta a Mester.
 - Mit kell látnom?
 - Fákat, virágokat, a holdat és a csillagokat.
 - Dehát ezeket mindennap látom.
 - Nem. Amiket látsz, azok papír fák, papír virágok, papír holdak és papír csillagok. Mert nem a valóságban élsz, hanem a szavaidban és a gondolataidban.
- Ráadásul még kedvesen ezt is hozzátette:
- Sajnos, papír életet élsz, és a halálod is csak papír halál lesz.

Átalakulás

- A tanítványnak, aki állandóan panaszkodott másokra, azt mondta a Mester:
- Ha békét akarsz, keresd a változást magadban, ne másokban. Könnyebb a lábdat védeni egy szandállal, mint szőnyeggel borítani az egész földet.

Reakció

- Azt kérdezték a Mestertől, hogy milyen megfontolások alapján választja ki a tanítványait. Ezt válaszolta:
- Engedékenyen és alázatosan viselkedem. Akik gőgösen és fennhéjázva reagálnak alázatosságomra, azokat azonnal elutasítom. Azokat pedig, akik alázatos viselkedésemért tisztelnek, hasonló gyorsasággal küldöm el.

Filozófia

- Mielőtt a látogató beállt volna a Mester tanítványai közé, valami biztosítékot akart szerezni a Mestertől.
- Meg tudod mutatni az életünk célját?
 - Nem.
 - Legalább az élet értelmét?
 - Azt sem.
 - Körvonalazni tudnád nekem a halál természetét és a síron túli életet?
 - Nem.
- A látogató gúnyolódva továbbállt. A tanítványok megdöbbenek és elcsüggedtek, hogy Mesterük ilyen rossz fényben s ennyire haszontalannak mutatkozott. A Mester viszont békítőleg így szólt:
- Mi haszna, ha érted az élet értelmét és természetét, de sosem érezted és élted azt? Inkább azon vagyok hogy egyétek meg a pudingot, sem mint hogy spekuláljatok rajta.

Tanítványság

A Mester így szólt a látogatóhoz, aki engedélyt kért, hogy a tanítványa lehessen:

- Élhetsz velem együtt, de ne kövess engem!
- Kit kövessenek akkor?
- Senkit. Mihelyt elkezdesz követni valakit, megszűnsz az igazság követője lenni.

Vakság

- Lehetek a tanítványod?
- Csak azért vagy tanítvány, mert szemed zárva van. Mihelyt megnyitod, már nem lesz mit tanulnod tőlem, vagy bárki mástól.
- Mi szükség van akkor Mesterre?
- Hogy megláttassa veled, mennyire haszontalan dolog Mesterre hagyatkozni.

Közvetítés

- Miért van szükséged Mesterre? – kérdezte a látogató az egyik tanítványtól.
- Ha a vizet fel akarod forralni, akkor szükséged van egy edényre, amely közvetít a tűz és a víz között – hangzott a válasz.

Túlélés

A tanítvány mindennap ugyanazt a kérdést tette fel:

- Hogy találom meg az Istent?

S minden egyes alkalommal ugyanazt a misztikus választ kapta.

- Vágyakozással.

- Dehát én teljes szívemből vágyom erre. Akkor miért nem találom meg őt?

Egyik nap a Mester együtt fürdött a folyóban ezzel a tanítvánnyal. A víz alá nyomta a fejét, a szerencsétlen persze elkeseredetten kapálózott, hogy kiszabaduljon. Következő nap a Mester kezdte el a beszélgetést.

- Miért küzdöttél annyira, amikor a víz alatt tartottalak?

- Mert levegőért kapkodtam.

– Majd ha megkapod a kegyelmet, hogy úgy kapkodj Isten után, mint a levegő után, akkor megtalálod őt.

Menekülés

A Mestert már életében legendák övezték. Azt tartották, hogy egyszer Isten is tanácsért fordult hozzá:

– Bújócskázni akarok az emberekkel. Megkérdeztem az angyalaimat, hogy szerintük melyik a legjobb búvóhely. Volt aki azt mondta, hogy az óceán feneké. Mások a legmagasabb hegycsúcsot ajánlották. Megint mások a hold túlsó oldalát vagy egy távoli csillagot. Te mit ajánlasz?

– Rejtőzz el az emberi szívben – válaszolt a Mester. – Az lesz az utolsó hely, ahol keresni fognak.

Szótlanság

– Mi a haszna a tanulóknak és az áhítatosoknak? Bölcs lesz-e a szamár attól, hogy könyvtárban él, vagy szentté válik-e a templomban lakó egér?

– Mire van hát szükségünk?

– Szívre.

– Hogy szerezhessük meg?

A Mester nem szólt semmit. De mit is mondhatott volna, amiből nem kreáltak volna tudományt, vagy nem tették volna meg áhítat tárgyává?

Erőszakmentesség

Egy kígyó már annyi embert megmarta a faluban, hogy alig-alig mert valaki is ki-menni a földekre. A Mestert viszont annyira szentnek tartották, hogy az a hír járta ró-la, hogy megszelídítette a kígyót, és meggyőzte, ne alkalmazzon erőszakot.

A falubelieknek nem is tartott sok időbe, míg felfedezték, hogy a kígyó valóban ártalmatlan lett. Követ hajigálták és a farkát ráncigálták.

A jócskán megkínzott kígyó bekúszott egy éjjel a Mesterhez panaszkodni. De a Mester azt mondta:

– Barátom, az a baj, hogy abbahagyta az emberek ijesztgetését!

– De hiszen te tanítottál arra, hogy gyakoroljam az erőszakmentességet!

– Én azt mondtam, hogy a marást hagyd abba, nem a sziszegést!

Figyelemelvonás

Vita tört ki egyszer a tanítványok közt afelől, hogy mi a legnehezebb feladat: leír-ni azt, amit Isten Szentírásként kinyilatkoztatott, megérteni azt, amit a Szentírásban kinyilatkoztatott, vagy pedig megmagyarázni a Szentírást másoknak, miután valaki megértette azt. Amikor a Mester véleményét kérdezték, így szólt:

– Van még valami, ami még ezeknél is nehezebb.

– Mi az?

– Úgy láttatni meg veletek, tökfejek, a valóságot, amilyen az valójában.

Hazatérés

– Három fokozat van az ember lelki fejlődésében: a testi, a lelki és az isteni mon-dta a Mester.

– Mi a testi fokozat? – kérdezték a buzgó tanítványok.

– Az az állapot, amikor a fát fának, a hegyet pedig hegynek látják.

– És a lelki?

– Az az, amikor az ember mélyebben néz a dolgokba, s a fa már nem fa, a hegy pedig már nem hegy többé.

– És az isteni?

– Ah, az a megvilágosodás – mondta a Mester kuncogva –, amikor a fa újból fa, s a hegy újból hegy lesz.

Terméketlenség

A Mester semmire sem tartotta a tudós értekezéseket. A "bölcesség gyöngyszemeinek" nevezte őket.

- De ha gyöngyszemek, akkor miért veted meg őket? – kérdezték a tanítványok.
- Láttatok valaha is elültetett gyöngyszemet kihajtani? – hangzott a válasz.

Tudattalanság

- Hol találom meg Istent?
 - Itt van éppen veled szemben.
 - De akkor miért nem látom?
 - Miért nem látja a részeg a saját házát?
- Később még hozzátette a Mester:
- Találd meg, hogy mi az, ami részeggé tesz. Hogy láss, józannak kell lenned.

Megérkezés

- Könnyű-e a megvilágosodás útja, vagy nehéz?
- Egyik sem.
- Hogyhogy egyik sem?
- Úgy, hogy ilyen nincs is.
- De akkor hogyan érünk célba?
- Sehogy sem. Ez egy utazás távolság nélkül. Hagyj fel az utazással, és megérkezel.

Fejlődés

A következő nap azt mondta a Mester:

- Haj, könnyebb utazni, mint megállni. A tanítványok persze tudni akarták, hogy miért.
- Azért, mert amíg utazol valamilyen cél felé, addig álmodozhatsz róla. Amikor megérkezel, a valósággal nézel szembe.
- De hogyan változhatunk meg, ha nincsenek céljaink és álmunk? – kérdezték az elámult tanítványok.
- Az igazi változás nem akarásból születik. Fogadjátok el a valóságot, és a változás magától fog beállni.

Felelősség

A Mester vándorútra indult az egyik tanítványával. A falu szélén belefutottak a kormányzóba, aki azt hitte, hogy a falu nevében jöttek őt köszönteni.

- Igazán nem kellett volna, hogy zavartassátok magatokat a köszöntéssel.
 - Téved, fenség – mondta a tanítvány. – Mi vándorúton vagyunk. De ha tudtuk volna, hogy jön, még nagyobb gonddal készültünk volna köszöntésére.
- A Mester nem szólt egy szót sem. Estefelé azt mondta:

– Miért kellett neki megmondanod, hogy nem őt jöttünk köszönteni. Nem láttad, hogy mennyire zavarba jött?

– Ha nem mondtuk volna meg az igazat, nem vétkeztünk volna avval, hogy becsaptuk őt?

– Nem mi csaptuk volna be – mondta a Mester. – Ő csapta volna be saját magát.

Ateizmus

A tanítványok legnagyobb öröme a Mester azt mondta, hogy szeretne egy új inget a születésnapjára. Megvették a legjobb anyagot. Eljött a szabó is a faluból, hogy méretet vegyen a Mesterről. Azt ígérte, ha Isten is úgy akarja, az ing készen lesz egy héten belül.

Elmúlt a hét, a Mester elküldte a tanítványokat a szabóhoz, ő maga pedig izgatottan várt az új ingre. A szabó azonban azt mondta:

– Egy kis késés történt. De ha Isten is úgy akarja, holnap készen lesz.

Másnap azt mondta a szabó:

– Sajnálom, nincs kész. Jöjjetek holnap újra, s ha Isten is úgy akarja, akkor biztosan kész lesz.

Másnap a Mester azt mondta:

– Kérdezzétek meg tőle, hogy mikor lesz kész az ing, ha Istent kihagyja az egészből.

Kivetítés

– Miért boldog itt mindenki rajtam kívül?

– Mert megtanulták, hogy mindenütt felfedezzék a jóságot és a szépséget.

– De miért nem látok én mindenütt jóságot és szépséget?

– Mert amit nem látsz magadban, azt rajtad kívül sem láthatod.

Értékrend

A legenda szerint Isten elküldött egy angyalt a Mesterhez ezzel az üzenettel:

– Kérj egy millió évet, s én megadom neked. Vagy egy milliószor milliót. Meddig akarsz élni?

– Nyolcvan évig – válaszolt a Mester tétovázás nélkül.

A tanítványok megrémültek.

– De Mester, ha egy millió évig élnél, gondold meg, hogy hány nemzedék gyarapodna a bölcsességéből.

– Ha egy millió évig élnék, az embereket inkább az érdekelné, hogy hogyan hosszabbítsák meg az életüket, s nem a bölcsesség.

Függőség

Egy tanítványnak, aki minden bizalmát a könyvekbe vetette, azt mondta a Mester:

– Egy ember jött a piacra vásárlólistával a kezében, de elvesztette. Amikor legnagyobb öröme megalálta, mohón elolvasta, vigyázott rá, míg bevásárolt, aztán pedig eldobta, mint egy haszontalan papírdarabot.

Könnyedség

Egy embernek, aki tétovázott elkezdni a lelki életet a lemondásoktól és az erőfeszítésektől való félelme miatt, azt mondta a Mester:

– Mennyi erőfeszítésbe és önmegtagadásba kerül kinyitni a szemet és látni?

Hagyni magától

- Mit kell tennem a megvilágosodásért?
- Semmit.
- Hogyan semmit?
- Semmit, mert a megvilágosodás nem a cselekvésből jön. Az történik.
- Tehát sohasem lehet elérni?
- Ó, de még mennyire, hogy lehet!
- Hogyan?
- Úgy hogy nem teszed.
- És mit teszek azért, hogy ezt elérjem?
- Mit tesz valaki azért, hogy elaludjon, vagy hogy felébredjen?

Okozati viszony

Mindenki nagyon meglepődött a Mester modern hasonlatán:

– Az élet olyan, mint egy autó. Csendben vártak, mert tudták, hogy a magyarázat sem várat magára sokáig.

– Igen, igen – mondta nagy sokára. – Az autóval messzi tájakra utazhatunk.

Újabb csend.

– De a legtöbb ember elébe fekszik, hagyja, hogy keresztülrohanjon rajta, s aztán szidja az autót a balesetért.

Kifejezés

A vallásos írók nagyon érdekelték a Mester nézetei.

– Hogyan fedezi fel valaki Istent?

A Mester csípősen válaszolt:

– Úgy, hogy csendes elmélkedésekkel fehérre tisztítjuk szívünket, s nem pedig azáltal, hogy a lapokat feketére firkáljuk vallásos szerzeményekkel.

Aztán tudós tanítványaihoz fordult, s rosszmájúan hozzátette:

– S azzal sem, hogy a levegőt beszennyezzük tudálékos beszélgetésekkel.

Felfedezés

– Segítség Istent megtalálni!

- Senkisé sem segíthet ebben.
- Miért nem?
- Ugyanazért, amiért senki sem segíthet a halnak, hogy megtalálja az óceánt.

Visszahúzóds

- Hogyan segítek a világon?
- Megértés által – mondta a Mester.
- És hogyan értsem meg?
- Úgy, hogy elfordulsz tőle.
- De akkor mivel szolgálom az emberiséget?
- Azzal, hogy megérted önmagadat.

Fogékonyág

- Tanulni akarok. Vállalod tanításomat?
- Nem hiszem, hogy tudod, hogy hogyan kell tanulni – mondta a Mester.
- Megtanítanál arra, hogy hogyan kell tanulni?
- Meg tudod-e tanulni, hogyan engedd magad tanítani?

Később az elképedt tanítványainak azt mondta a Mester:

– Csak akkor lehetséges a tanítás, ha van tanulás is. Tanulásról pedig csak akkor lehet szó, ha *ti* magatok tanítjátok valamire *saját magatokat*.

Megtérés

A tanítványok egy csoportjának, kiknek minden szívevágya egy zarándoklat volt, azt mondta a Mester:

– Vigyétek magatokkal ezt a keserű tököt. Föltétlenül mártsátok bele minden szent folyóba, s vigyétek el minden kegyhelyre!

Amikor a tanítványok visszajöttek, a tököt megfőzték, s feltálalták egyfajta szent-ségi ételként.

– Különös – mondta a Mester ravaszul, miután megkóstolta -: sem a szenteltvíz, sem a kegyhelyek nem édesítették meg!

Kényszer

A Mester komoly elhatározást követelt azoktól, akik tanítványai akartak lenni.

De megpirongatta őket, amikor lelkileg túlerőltették magukat a nagy igyekezettől. A versenyző sportolásához vagy a színész játékához hasonló derűs komolyságot vagy komoly vidámságot ajánlott.

És sok-sok türelmet.

– A gyorsan hajtató virágnak nincs illata – szokta mondani. – A gyorsan megérlelt gyümölcs is elveszti zamatát.

Mérlegelés

A Mester csak nevetett azokon a tanítványain, akik vég nélküli fontolgatásokba merültek, mielőtt elhatároztak valamit. Így fogalmazott:

– Azok az emberek, akik teljesen végiggondolnak mindent, mielőtt egyet is lépnének, egész életüket fél lábon töltik.

Forradalom

Természetesen voltak szabályok a kolostorban, de a Mester mindig óvott a törvény zsarnokságától.

– Az engedelmesség megtartja a szabályokat – mondta. – A szeretet viszont tudja, hogy mikor hághatjuk át azokat.

Utánzás

Miután a Mester elnyerte a megvilágosodást, egyszerű életet élt, mert kedvére valónak találta. Amikor a tanítványok őt utánozva szintén egyszerű életbe kezdtek, ki-nevette őket.

– Mi haszna van annak, hogy utánozzátok a viselkedésemet – kérdezte –, anélkül, hogy magatokévá tennétek indítékomat? Vagy mi haszna annak, ha átveszitek indítékomat azon szemlélet nélkül, amely létrehozta bennem?

Jobban megértették a mondanivalóját, amikor azt kérdezte:

– Rabbi lesz-e a kecskéből attól, hogy szakállat növeszt?

Egyedüllét

Így szólt a Mester tanítványához, aki állandóan nála kereste a választ:

– Minden kérdésedre magadban van a válasz – csak tudnod kellene, hogyan keressd.

Egy másik alkalommal meg ezt mondta:

– A lélek birodalmában nem gyalogolhatsz más lámpásának a fényében. Te az enyémet akarod kölcsönkérni. Inkább megtanítalak arra, hogyan készíts lámpát magadnak.

Kihívás

Egy komótos tanítvány panaszkodott amiatt, hogy neki sosem sikerült megtapasztalnia a csendet, amit pedig a Mester annyiszor ajánlott.

– A csend csak a tevékeny embereket látogatja.

Szemellenzők

– Ha tekintélyül választasz magadnak – szólt egy csillogó szemű tanítványhoz a Mester –, akkor ártasz magadnak, mert nem vagy hajlandó a saját szemeddel látni a dolgokat.

S egy kis szünet után kedvesen hozzátette:

– Ártasz nekem is, mert nem vagy hajlandó olyannak látni, amilyen vagyok.

Alázat

Egy látogatónak, aki úgy mutatkozott be, mint az Igazság keresője, ezt mondta a Mester:

– Ha valóban az Igazságot keresed akkor van valami, amire mindenk felett szükséged van.

– Tudom. Az igazság szenvedélyes szeretete az.

– Nem. Állandó készenlét annak elismerésére, hogy tévedhetsz.

Elfojtás

A halálos ágyán fekvő Mester hetekig kómában volt. Egy nap aztán hirtelen kinyitotta a szemét, s meglátta kedvenc tanítványát.

– Ugye, sohasem távozol az ágyam mellől? – kérdezte gyengéden.

– Nem, Mester. Képtelen vagyok rá.

– Miért?

– Mert te vagy a fény az életemben.

A Mester nagyot sóhajtott:

– Úgy elkápráztattalak, fiam, hogy még most is képtelen vagy látni a fényt *magadban*?

Burjánház

A Mester figyelmesen hallgatta a híres közgazdászt, amint fejlesztési tervét magyarázta.

– A növekedés az egyetlen tényező, amire a közgazdaságban gondolnunk kell? – kérdezte végül.

– Igen. Mindenfajta növekedés természeténél fogva jó.

– Nem ezt gondolja a rákos daganat is?

Önelfogadás

– Hogyan lehetnék olyan nagy ember, mint te?

– Miért akarsz nagy lenni? – kérdezte a Mester. – Embernek lenni is elég nagy teljesítmény.

Erőszak

A Mester mindig azt tanította, hogy a büntudat olyan gonosz érzés, amit el kell kerülni, mint az ördögöt. *Minden* büntudatot!

– De nem kell-e a bűnünket gyűlölnünk? – kérdezte az egyik tanítvány.

– Amikor büntudatod van, akkor nem a bűnödet gyűlöled, hanem saját magadat.

Jelentéktelen ügy

A közösségi ülésen mindenki azzal foglalkozott, hogy van-e élet a síron túl. A Mester csak nevetett, s nem válaszolt egyetlen kérdésre sem.

Tanítványainak pedig, akik magyarázatot követeltek erre a kitérő magatartásra, ezt mondta:

- Észrevettétek-e, hogy pont azok akarnak egy másik, örökké tartó életet, akik a jelenlegivel sem tudnak mit kezdeni?
- De van-e élet a halál után, vagy nincs?
- Van-e élet a halál előtt, ez itt a kérdés – mondta a Mester rejtelmesen.

Ideológia

Egy csoport politikai aktivista azon fáradozott, hogy bemutassák a Mesternek, hogyan változtatná meg ideológiájuk a világot. A Mester figyelmesen hallgatott. Másnap azt mondta:

- Egy ideológia csak annyira jó vagy rossz, amennyire azok az emberek, akik élnek vele. Ha egy millió farkas szervezkedne az igazságosságért, attól még nem szünnének meg egy millió farkas lenni.

Erkölc

A tanítványok igen gyakran vitatkoztak a jó és a rossz kérdéséről. Néha a megoldás egyértelmű volt, máskor nem. A Mester, mégha jelen is volt, sohasem vett részt ezekben a vitákban. Egyszer azonban nem tudott kitérni a kérdés elől:

- Helyes-e megölni valakit, aki engem akar megölni?
- Honnan tudjam én azt? – mondta.

A meghökkent tanítványok visszakérdeztek:

- Akkor hogyan különböztessük meg a jót a rossztól?
- Életetekben haljatok meg magatoknak – mondta a Mester –, méghozzá teljesen.

Aztán cselekedjétek úgy, ahogy akartok, és a cselekedetetek jó lesz.

Képzlődés

- Mi a megvilágosodás legnagyobb ellensége?
- A félelem.
- Honnan jön a félelem?
- Tévhitből.
- S mi a tévhit?
- Azt hinni, hogy a körülötted lévő virágok mérges kígyók.
- Hogy nyerhetem el a megvilágosodást?
- Nyisd ki a szemed, és láss!
- Mit?
- Hogy egyetlen kígyó sincs körülötted.

Körülzárttság

- Hogy szabaduljak meg a félelemtől?
- Hogy szabadulhatnál meg attól, amihez ragaszkodsz?
- Azt mondd, hogy valójában én ragaszkodom a félelemhez? Ezzel nem értek egyet.
- Gondolj arra, hogy mitől véd meg a félelmed, s majd egyetértesz. Rájössz az ostobaságodra is.

Távirányítás

- Egy félénk tanítványnak, aki magabiztos akart lenni, azt mondta a Mester:
- A biztosságot mások szemében keresed, s azt hiszed, az a magabiztosság.
 - Akkor hát ne adjak a mások véleményére?
 - Ellenkezőleg! Mérlegelj mindent, amit mondanak, de ne hagyd magad irányítani!
 - Hogyan szabadul meg valaki a távirányítástól?
 - Hogyan szabadul meg valaki a tévhittől?

Tudatosság

- Cselekedetekkel vagy szemlélődéssel lehet elnyerni az üdvösséget?
- Egyikkel sem. Az üdvösség látáson keresztül jön.
- Mit kell látni?
- Hogy az arany nyaklánc, amit annyira szeretnél, már ott van a nyakadon. Hogy a kígyó, amitől úgy félsz, csak egy kötél a földön.

Alvajárás

- A tanítványok, a Mester közlékeny hangulatán felbátorodva, megkérdezték:
- Mondd, mit kaptál a Megvilágosodástól? Istenivé változtál?
 - Nem.
 - Szentté lettél?
 - Nem.
 - Hát akkor mi változott?
 - Felébredtem.

Belső függetlenség

- A tanítványoknak nagy fejtörést okozott, hogy a Mester, aki olyan egyszerűen élt, miért nem ítélte el gazdag követőit.
- Bár ritka, mégsem lehetetlen, hogy egy gazdag szent legyen – mondta.
 - Hogyan?
 - Amikor a pénznek ugyanaz a hatása a gazdag szívére, mint a bambusznád árnyékának az udvarra.

A tanítványok feszülten figyeltek. A bambusznád árnyéka végigsöpört az udvaron anélkül, hogy egy porszemet is felkavart volna.

Felismerés

Ahogy a Mester öregedett és gyöngült, a tanítványok, annál inkább könyörögtek neki, hogy ne haljon meg. Ő azonban így szólt:

– Hogyan is látnátok, ha nem mennék el?

– Mi az, amit nem látunk, amíg velünk vagy? – kérdezték.

De a Mester nem válaszolt. Amikor a halála már a küszöbön állt, a tanítványok újból megkérdezték:

– Mi az, amit majd meglátunk, miután meghaltál?

Kis hunyorítással a szemében válaszolt a Mester:

– Én csak annyit tettem, hogy ültem a folyóparton, s osztogattam a folyóvizet. Miután meghalok, remélem, észreveszitek a folyót is.

Különbözés

A Mester a folyóparton sétált néhány tanítványával.

– Látjátok, hogy a halak hogyan fickándoznak kedvük szerint. Ez az, amit igazán szeretnek.

Egy idegen is meghallotta ezt a megjegyzést, s így szólt:

– Honnan tudod, hogy mit szeretnek a halak? Te nem vagy hal.

A tanítványok oktalanságnak vélték az idegen szavait. A Mester pedig mosolygott, mert úgy vélte, hogy ez egy bátor, kutató szellemű ember. Kedvesen válaszolt hát:

– S te, barátom, honnan tudod, hogy én nem vagyok hal? Te nem vagy én.

A tanítványok nevettek, mert azt hitték, hogy ez egy jól megérdemelt rendreutastás volt. Csak az idegen hökkent meg a válasz mélységén. Egész nap ezen gondolkodott, míg végül, estére kelve, a kolostorba ment, s így szólt:

– Talán nem is különbözöl annyira a halaktól, mint ahogy gondoltam. De én sem tőled.

Teremtés

A Mesterről köztudott volt, hogy a forradalmárok pártján állt, még akkor is, ha ezzel magára vonta a kormány haragját. De amikor valaki azt kérdezte tőle, hogy miért nem vesz részt aktívan a forradalomban, ezzel a rejtélyes mondással válaszolt:

Csendesen ülni,

Semmit sem csinálni.

A tavasz jön,

S a fű kizöldül.

Távlat kérdése

A Mester vidám hangulatban volt, a tanítványok pedig kíváncsiskodtak. Azt akarták tudni, hogy volt-e valaha is lehangolt, levert.

Volt.

Akkor meg azt akarták tudni, hogy igaz-e az, hogy állandóan boldognak látszott.

Igaz volt.

Ezek után már csak mindennek a titkát szerették volna tudni.

– Ez a titka – válaszolta -: minden annyira jó vagy rossz, amennyire mi annak tartjuk.

Száműzetés

Mivel a Mester tanítása nem tetszett a kormánynak, kiutasították hazájából. A tanítványoknak, akik azt kérdezték, hogy volt-e valaha is nosztalgiaja, nemmel válaszolt.

– De az szinte embertelen, ha valakinek nem hiányzik a szülőföldje – tiltakoztak a tanítványok.

– Nem vagyok többé száműzetésben – felelte erre –, ha rájössz, hogy az egész te-remtés a te otthonod.

Változás

A látogató történész hajlamos volt a kötekedésre.

– Nem változtatják-e meg cselekedeteink az emberi történelmet? – kérdezte.

– De igen, megváltoztatják – hagyta helyben a Mester.

– S nem változtatta-e meg az emberi munka a földet?

– Természetes, hogy megváltoztatta.

– Akkor meg miért tanítod, hogy az emberi erőfeszítéseknek alig van hatása?

– Mert amikor a szél elül, a falevelek tovább hullanak.

Éleslátás

A tanítványok arról vitatkoztak igen hevesen, hogy mi az emberi szenvedés oka. Némelyik úgy vélte, hogy az önzésből származik, mások szerint a tévhitből. Voltak, akik azt gondolták, hogy azért szenvedünk mert képtelenek vagyunk megkülönböztetni a valóságot a képzeletbelitől. Amikor a Mester tanácsát kérték, ezt mondta:

– Minden szenvedés abból ered, hogy nem tudunk egyedül és csendben lenni.

Függetlenség

Úgy tűnt, hogy a Mestert egyáltalán nem érdekli, mi gondolnak felőle az emberek. Amikor a tanítványok megkérdezték, hogyan is érte el ezt a belső szabadságot, hangoosan felnevetett:

– Húszéves koromig egyáltalán nem törődtem azzal, hogy mit gondolnak rólam az emberek. Azután viszont állandóan azon izgultam, hogy mit gondol a környezetem.

Ötvenedik születésnapom után váratlanul rájöttem arra, hogy a kutya sem törődik velem.

Hitelesség

A Mestert sohasem érdekelték a diplomák és a tudományos fokozatok. A személyt nézte, nem a bizonyítványt. Egyszer ezt hallották tőle:

– Amikor már van füled arra, hogy meghalld a madár énekét, nem kell a bizonyítványait vizsgálnod.

Védőoltás

Mindenkinek legnagyobb ámulatára, a Mester látszólag egyáltalán nem törődött a fiatalok vallásos nevelésével. Amikor az okát kérdezték, ezt mondta:

– Adjatok nekik védőoltást fiatal korukban, s megakadályozzátok, hogy felnőttként megragadhassák a valóságot.

Előítélet

– Semmi sem jó – vagy rossz, a véleményünk teszi azzá – mondta a Mester.

Amikor megkérték, hogy magyarázza ezt meg, hozzátette:

– Az egyik ember könnyedén megtartotta a vallásos bűjtöt a hét minden napján. A másik éhen halt ugyanattól a kosztól.

Álszenteskedés

A Mester nagyon szerette a hétköznapi embereket, s gyanakodva fogadta azokat, akik szentségükben tündököltek. Az egyik tanítványnak, aki a házasság felől kérte a Mester tanácsát, ezt mondta:

– Semmi esetre se végy el egy szentet.

– Miért ne?

– Mert az a legbiztosabb módja annak, hogy mártírt faragj magadból – hangzott a Mester mosolygós válasza.

Lelkesedés

Annak a nőnek, aki amiatt panaszkodott, hogy a gazdagság nem tette őt boldoggá, azt mondta a Mester:

– Úgy beszélj, mintha a kényelem és komfort tartozéka lenne a boldogságnak; holott ahhoz, hogy valóban boldog légy, kedvesem, csupán arra van szükséged, hogy lelkesedni tudj valamiért.

Totalitarizmus

A tanítványok legnagyobb szégyenkezésére azt mondta egyszer a Mester egy püspöknek, hogy a vallásos emberekből van valami természetes hajlam a durvaságra.

– Miért? – sürgették a tanítványok, miután a püspök eltávozott.

Mert nagyon is könnyedén feláldozzák a személyeket valamely cél érdekében – mondta a Mester.

Lemondás önmagunkról

Egy befolyásos gyáros kérdezte egyszer a Mestertől:

– Mivel keresed a kenyeredet?

– Semmivel.

– Nem lustaság ez? – nevetett fel a gyáros gúnyosan.

– Az ég szerelmére, már hogy volna az! A lustaság általában a nagyon aktív emberek bűne.

Később a tanítványoknak még ezt mondta:

– Ne csináljatok semmit, s minden megvalósul általatok. A semmittevés nagyon is sok munkába kerül. Próbáljátok meg!

Bölcsesség

A Mester mindig örömmel hallotta, ha az emberek elismerték tudatlanságukat.

– A bölcsesség egyenes arányban növekszik a tudatlanságunk beismerésével – állította.

Amikor magyarázatot kértek tőle, ezt mondta:

– Ha belátod, hogy nem vagy olyan bölcs, mint ahogy tegnap vélted magadról, akkor ma már bölcsebb vagy.

Gazdagság

– Hogy segítene a lelkiesség egy ilyen világi emberen, mint én? – kérdezte az üzletember.

– Úgy, hogy még nagyobb lenne a vagyoned – válaszolt a Mester.

– Hogyan?

– Azáltal, hogy megtanítana kevesebbet kívánni.

Különös boldogság

A szerencsétlen tőzsdeügynök rengeteget veszített, s hogy megtalálja lelki békéjét, a kolostorba jött. De túlságosan zaklatott volt ahhoz, hogy elmélkedjen.

Miután elment, a Mester csak ennyit mondott savanyú ábrázattal:

– Akik a földön alszanak, sosem esnek ki ágyukból.

Szeretet

Az új házasok azt kérdezték a Mestertől:

– Hogyan tehetnénk tartóssá a szerelmünket?

– Szeressetek más dolgokat közösen!

Egyetemesség

A Mester rendszerint lebeszélte az embereket arról, hogy kolostorban éljenek:

– Ahhoz, hogy hasznod legyen a könyvekből, nem kell könyvtárban laknod – mondogatta.

Még erőteljesebben is megfogalmazta:

– Anélkül is olvashatsz könyveket, hogy valaha is betedd a lábad egy könyvtárba; s lehetsz lelki ember úgy is, hogy sosem mégy templomba.

Áramlás

A tanítványokat levette hír, hogy Mesterük haldoklik. A Mester azonban mosolyogva így szólt:

– Hát nem látjátok, hogy a halál teszi remekké az életet?

– Nem. Mi azt szeretnénk, ha sosem halnál meg.

– Ami igazán él, annak meg kell halnia. Nézzétek a virágokat; csak a művirágok nem hervadnak el.

Kaland

A Mester az életről tartott előadást. Egyszer – mondotta – találkozott egy pilótával, aki a második világháborúban munkásokat vitt Indiából Burmába. Az út hosszú volt és unalmas, a munkások szerencsejátékba kezdtek. Mivel nem volt még pénzük, az életüket tették kockára – a vesztes ejtőernyő nélkül kiugrott a gépből.

– Borzasztó – szörnyülködtek az elképedt tanítványok.

– Valóban – hagyta helyben a Mester-, de ez tette a játékot izgalmassá.

Később még hozzáfűzte:

– Sosem élsz oly teljesen, mint amikor az életedet teszed kockára.

Halandóság

A bölcsességért könyörgő tanítványnak ezt mondta a Mester:

– Próbáld ki a következőt: csukd be a szemed, s lásd magadat, amint ledobnak a hegytetőről minden más élőlényel együtt. Amikor belekapaszkodsz valamibe, hogy megállítsd a zuhanásodat, érezd, hogy az is zuhan.

A tanítvány kipróbálta, s az egész lénye megváltozott.

Felszabadulás

– Hogyan lehetnék szabad?

– Találd ki, hogy ki kötözött meg – felelte a Mester.

Egy hét múlva visszajött a tanítvány s így szólt:

– De senki sem kötözött meg.

– Akkor miért akarsz felszabadulni?

Ez volt a megvilágosodás pillanata, a tanítvány hirtelen szabadabbá lett.

Korlátozottság

A Mester mindig udvariasan fogadta az egyetemi professzorokat, akik meglátogatták, de sosem válaszolt a kérdéseikre, és sosem merült bele teológiai spekulációikba. Tanítványainak, akik nagyon csodálkoztak ezen, így magyarázta meg:

– Hogy tudna valaki az óceánról mesélni a kútban lakó békának, vagy az isteniről beszélni azoknak, akik beszűkítik magukat saját fogalmaikba?

Elkötelezettség

Bár a Mester szívélyes volt összes tanítványához, azt mégsem tudta elrejtteni hogy jobban kedveli azokat, akik a "világban" éltek – a házasokat, a kereskedőket, a földműveseket –, azoknál, akik visszavonultak a kolostorba.

Amikor rákérdeztek ennek az okára, így válaszolt:

– Az a lelkiesség, amit tevékeny életben gyakorolnak, összehasonlíthatatlanul értékesebb, mint a visszavonultságban gyakorolt lelkiesség.

Természet

Az előadó azt fejtegette, hogy a modern világban a fegyverkezésre költött összegnek csak egy kis töredéke is megoldhatná az egész emberiség anyagi gondjait. Az előadás után a tanítványok persze feltették a logikus kérdést:

– De miért ilyen ostobák az emberek?

– Azért – mondta a Mester ünnepélyesen –, mert az emberek megtanultak nyomtatott könyveket olvasni, de elfelejtették, hogyan kell olvasni a nem nyomtatottakat.

– Mondj egy példát ez utóbbira!

De a Mester nem szólt semmit. Később a tanítványok kitartó kérdésére így felelt:

– A madarak dalai, a méhek zümmögése mind az Igazságot harsogják. A füvek és a virágok mind az Utat mutatják. Hallgassatok és nézzetek, mert így kell a nem nyomtatott könyveket olvasni!

Mennyország

A tanítványtól, aki szinte megszállottan a halál utáni élettel foglalkozott, megkérdezte a Mester:

– Minek foglalkozol a másvilággal?

– Lehetséges-e nem gondolni rá?

– Persze.

– Hogyan?

– Úgy, hogy már most a mennyben élsz.

– És hol a mennyország?

– A jelenben; itt és most.

Jelenlét

Amikor a tanítványok lelkeségi modellt kértek a Mestertől, amelyet utánozhatnak, a Mester csak ennyit szólt:

– Pszt! Hallgassatok!

S ahogy a kolostoron kívül az éjszaka neszeit hallgatták, a Mester halkan rázendített a híres haikura:

A földi halálról
tudomást sem véve
énekel a kabóca.

Ráébredés

– Mit kaptál a megvilágosodástól?

– Örömet.

– Mi az öröm?

– Ráébredés arra, hogy ha mindent el is veszítesz, csak egy játékszert veszítettél el.

Bizalom

A Mester gyakran hangsúlyozta, hogy az életszentségben nem az a döntő, hogy valaki mit *cselekszik*, hanem, hogy mit *enged* megtörténni.

Néhány tanítvány akinek fejtörést okozott, a következő kis történetet beszélte el:

Volt egyszer egy egy lábú sárkány, s az így szólt a százlábúhoz:

– Hogy tudod elrendezni a lábaidat? Nekem ezzel az eggyel is sok bajom van.

– Az igazat megvallva – válaszolt a százlábú – egyáltalán nem rendezgetem őket.

Zaj

A Mestert a tanítványai mindennap kérdésekkel árasztották el, melyekre ő könnyedén és kedvesen, de ugyanakkor komolyan és határozottan válaszolt.

Az egyik női tanítvány azonban állandóan csak csendben ült. Amikor ennek oka felől faggatták, ezt válaszolta:

– Szinte egy szót sem hallok abból, amit a Mester mond. Egészen felzaklat a csendje.

Gondolat

– Miért vagy olyan óvatos a gondolattal? – kérdezte a filozófus. – A gondolat az egyetlen eszközünk, amellyel rendbe szedhetjük a világot.

– Igaz. De olyan jól el tudja rendezni, hogy többé már nem is vagyunk képesek látni.

Később a tanítványainak még azt mondta a Mester:

– A gondolat sokkal inkább szűrő, mintsem tükör. Ezért van az, hogy sokan olyan gondolatborítékban élnek, melyet a valóság sosem érintett.

Kinyilatkoztatás

A szomszédos kolostor szerzetesei a Mester segítségét kérték, mert valami vita támadt közöttük. Azt hallották a Mesterről, hogy van valami módszere, amivel azonnal szeretete és harmóniát tud teremteni az emberek között. S a Mester fel is fedte a módszer titkát:

– Amikor valakivel együtt vagy, vagy akárkire is gondolsz, mondd magadnak: *haldoklom, és ez az ember is haldoklik*. Közben próbáld is *érezni* a szavaid igazát. Ha megegyeztek abban, hogy mindannyian gyakoroljátok ezt, akkor a keserűség kihal közületek, s harmóniában éltek egymással.

Miután mondanivalóját befejezte, a Mester el is tűnt.

Jóindulat

Egy fűszeres jött a Mesterhez nagy bajával. Üzletével szemben ugyanis egy nagy áruház nyílt meg, s – attól félt, hogy nemsokára tönkre fogja őt tenni. Neki pedig már az ősei is abban a kis üzletben keresték meg a kenyerüket. Ha most ő azt elveszíti, akkor mindennek vége, mert semmi máshoz sem ért. A Mester ezt mondta neki:

– Ha félsz az áruház tulajdonosától, akkor gyűlölni fogod. Ez a gyűlölet lesz a végzeted.

– Mit tegyek hát? – kérdezte a zaklatott fűszeres.

– Minden reggel menj ki az üzletedből a járdára, s áldd meg az üzletedet, kívánj magadnak boldogulást. Aztán fordulj az áruház felé, és áldd meg azt is!

– Mit? Még hogy megáldjam a vetélytársamat, aki tönkretesz?

– Minden neki szánt áldás visszaszáll rád. Minden rossz, amit neki kívánsz, téged fog pusztítani.

Hat hónap múlva visszajött a fűszeres, hogy beszámoljon a fejleményekről. Bekövetkezett, amitől félt: be kellett zárnia üzletét. De most már ő vezette az áruházat, s dolgai sokkal jobban álltak, mint valaha.

Bűn

A Mester egyik zavarba ejtő, de gyönyörű tanítása a következő:

– Isten közelebb van a bűnösökhöz, mint a szentekhez.

Mindezt így magyarázta:

– Isten az égben minden embert egy kis kötélen tart. Amikor vétkezel, elvágod a kötelet. Isten újból összecsomózza a kötelet, s ezzel kissé közelebb húz magához. Bűneid újból és újból elvágják a kötelet, Isten pedig minden újabb csomóval egyre közelebb és közelebb.

Gyógyulás

A lelki gyógyulást kereső elkeseredett embertől azt kérdezte a Mester:

– Valóban meg akarsz gyógyulni?

– Ha nem akarnék, gondolod, hogy idejöttem volna?

- Persze. A legtöbb ember ezt teszi.
- Ugyan miért?
- Nem gyógyulásért jön, mert az fájdalmas. Enyhülésért.

A tanítványainak pedig azt mondta a Mester:

- Azok az emberek, akik csak akkor akarnak meggyógyulni, ha az fájdalom-mentes, hasonló azokhoz, akik szorgalmazzák a fejlődést, de csak akkor, ha az nem jár változással.

Tantétel

Egy látogató azt állította, hogy neki nincs szüksége az igazság keresésére, mert már megtalálta a saját vallásában. A Mester viszont ezt mondta:

- Volt egyszer egy diák, aki sosem lett matematikus, mert vakon hitt a matematika könyv végén található válaszokban. A helyzet ironiája az, hogy a válaszok helyesek voltak.

Hiedelem

A Mester Arisztotelészt idézte. "Az igazság keresésében jobbnak tűnik, s valójában szükséges is, hogy feladjuk a számunkra legkedvesebbet." És az "igazság" szót felcserélte az "Isten" szóval.

Később az egyik tanítvány ezt mondta a Mesternek:

- Kész vagyok, hogy Isten keresése érdekében lemondjak mindenről: jómódról, barátokról, családról, hazámról, még az életemről is. Mi mást adhatna még fel egy ember?

A Mester nyugodtan felelt:

- Istenről alkotott hiedelmeit.

A tanítvány szomorúan távozott, mert nagyon ragaszkodott a meggyőződéséhez. Jobban félt a "tudatlanságtól", mint a haláltól.

Oktatás – mely nem az

- Mit tanít a Mesteretek? – kérdezte egy látogató.
- Semmit – válaszolta – a tanítvány.
- Akkor miért tart előadásokat?
- Ő csak az utat mutatja, de nem tanít semmit.

A látogató egyáltalán nem értette a dolgot, ezért a tanítvány jobban megmagyarázta:

- Ha a Mester tanítana, hittételként kezelnénk a tanítását. A Mestert pedig nem az érdekli, hogy mi mit hiszünk, hanem az, hogy mit látunk.

Eredet

A női tanítványnak születésnapja volt.

- Mit kívánsz születésnap ajándéknak? – kérdezte a Mester.
- Valamit, ami meghozná a megvilágosodást.

A Mester elmosolyodott.

– Mondd, kedvesem, amikor megszülettél, a *világba* jöttél, mint egy csillag az égből, vagy a világból jöttél, mint a levél a fáról?

A leány egész nap a Mester furcsa kérdésén töprengett. Aztán hirtelen meglátta a választ, s belemerült a megvilágosodásba.

Lencsevégre kapva

– Szerintetek melyik a legfontosabb vallási kérdés? – kérdezte egy nap a Mester.

Sok feleletet kapott:

– Van-e Isten?

– Ki az Isten?

– Hogyan juthatunk el Istenhez?

– Van-e élet a halál után?

– Nem – mondta a Mester –, a legfontosabb kérdés a következő: ki vagyok én?

A tanítványok jobban megértették. Hogy mire utalt, amikor fültanúi voltak a Mester és egy prédikátor beszélgetésének.

– Szerinted, ha meghalsz, akkor a lelked a mennybe megy?

– Igen – válaszolt a prédikátor.

– És a tested a sírba kerül?

– Igen.

– És, ha szabad kérdeznem, *te* hol leszel?

Azonosítás

– Szeretném látni az Istent.

– Éppen őt nézed – mondta a Mester.

– De akkor miért nem látom?

– Miért nem látja a szem saját magát? – kérdezett vissza a Mester.

Később még hozzátette:

– Ahogy fölösleges a késtől azt kérni, hogy saját magát vágja el, vagy a fogótól, hogy magába harapjon, ugyanúgy fölösleges Istentől kérni, hogy mutassa meg magát.

Érthetőség

– Minden szó, minden Istenről alkotott kép sokkal inkább torzít, mintsem tükröz.

– Akkor hogyan beszéljünk Istenről?

– A csenden keresztül.

– Akkor meg minek használsz szavakat?

Erre a Mester harsányan felkacagott, s azt válaszolta:

– Amikor beszélek, nem a szavaimra kell hallgatnod, kedvesem. Hallgasd a csendet!

Jelentés

Egy utazó így szólt az egyik tanítványhoz:

- Messziről jöttem ide, hogy hallgassam a Mestert, de meglehetősen szokványosnak találtam a beszédjét.
- Ne a szavaira figyelj, hanem az üzenetére!
- Hogyan lehet azt kiszűrni?
- Ragadd meg az egyik mondatát, s rázd addig, amíg az összes szó le nem esik róla. Ami megmarad, az lángra lobbantja a szívedet.

Üresség

Néha nagyon sok, zajos látogató érkezett a kolostorba, s így a csendnek befellegzett. Ez a tanítványokat igencsak dühítette, de nem a Mestert; ő a zajban is ugyanolyan elégedettnek látszott, mint a csendben. Tiltakozó tanítványainak pedig egy nap ezt mondta:

- Nem a hang hiánya, hanem énünk hiánya a csend.

Szolgálat

A Mesterről köztudott volt, hogy jobban szereti a cselekvést, mint a visszahúzó-dást. De ő mindig hangsúlyozta, hogy "megvilágosult" cselekvésre gondol. A tanítványok meg azt szerették volna tudni, hogy a "megvilágosult" mit jelent. Jó szándékot talán?

- Ó, nem – mondta a Mester. – Gondoljatok csak arra, mennyire a jó szándék vezet a majmot, amikor kiemeli a halat a vízből, hogy megmentse a megfulladástól!

Lét

- Mit tegyek, hogy elérjem az életszentséget? – kérdezte egy utazó.
 - Kövesd a szíved vágyát – válaszolta a Mester.
- Ez a válasz, úgy látszott, nagyon tetszett az utazónak. De mielőtt útnak indult volna, a Mester még odasúgta neki:
- Hogy a szívedet követhesd, nagyon erős alkatra lesz szükséged.

Megjelenések

- A Mester mindig idegenkedett a szenzációktól.
- Az istenit csak a mindennapiban lehet megtalálni – állította.
- Annak a tanítványának pedig, akinek aszkétikus gyakorlatai a bizarrság határát súrolták, ezt mondta:
- Titokzatos dolog az életszentség: minél nagyobb, annál kevésbé lehet észrevenni.

Ünneplés

- Mit adna a lelkiesség nekem? – kérdezte az alkoholist a Mestert.
- Alkoholmentes ittasságot – hangzott a válasz.

Szentség

Annak a prédikátornak, aki állandóan azt hangoztatta, hogy építsük be Istent az életünkbe, a Mester ezt mondta:

– Ő már ott van. A mi feladatunk az, hogy ezt észrevegyük.

Szívélyesség

– Mit tegyek, hogy szeressem a felebarátomat?

– Ne gyűlöld többé önmagadat!

A tanítvány sokáig és komolyan gondolkozott ezeken a szavakon, majd visszajött, s így szólt:

– De én túlságosan is szeretem magamat. Önző és énközpontú vagyok. Hogyan szabaduljak meg ezektől?

– Légy barátságos magadhoz, akkor az éned megelégedett lesz, s szabaddá tesz arra, hogy a felebarátodat szeresd.

Helyeslés

Egy asszony, fia halálán érzett nagy bánatában, a Mesterhez fordult vigaszért. A Mester türelmesen végighallgatta, amíg kiöntötte szívfájdalmát, majd szelíden így szólt:

– Kedvesem, én nem tudom letörölni a könnyeidet. Csak arra tudlak megtanítani hogyan tedd őket szentté.

Nyitottság

Egy gondterhelt házaspár amiatt panaszkodott a Mesternek, hogy a fiuk felhagyott a család vallásos hagyományaival, s kijelentette, hogy ő ezentúl szabadgondolkodó. A Mester ezt mondta:

– Ne aggodalmaskodjatok! Ha a fiú valóban önállóan gondolkodik, a "Hatalmas Szél" biztosan fel fog támadni, s odaviszi majd a gyereket, ahová tartozik.

Kényszerűség

Egy félelmekkel teli vallásos látogatóhoz így szólt a Mester:

– Miért vagy olyan nyugtalan?

– Mert esetleg nem részesedem a megváltásban.

– És mi a megváltás?

– Moksha. Felszabadulás. Szabadság.

Erre a Mester hangosán felnevetett, s ezt kérdezte:

– Szóval téged *kényszerítenek* arra, hogy szabad légy? *Arra vagy kötelezve*, hogy felszabadulj?

Abban a pillanatban a látogató megkönnyebbülten fellélegzett, s minden félelme eltűnt örökre.

Elszegényedés

Egy távoli országból érkező tanítványtól megkérdezte a Mester, hogy mit keres.

- Megvilágosodást.
- Van neked saját kincsházad, miért kutatsz máshol?
- Hol van az én kincsházam?
- Ebben a keresésben, amely hatalmába kerített.

A tanítvány abban a pillanatban megvilágosodott. Évekkel később így beszélt barátaihoz:

- Nyisd fel a kincsesládát, és élvezd a kincseidet!

Teljes függetlenség

A tanítványok a megvilágosodást keresték, de fogalmuk sem volt, mi az, vagy hogyan érhető el. A Mester ezt mondta nekik:

- Azt nem is lehet elérni. Nem tudjátok megszerezni.

Látva a tanítványok szomorú ábrázatát, hozzátette:

- Azért ne keseregjete. A megvilágosodást elveszteni sem tudjátok.

A tanítványok mindmáig keresik azt, amit se megszerezni, se elveszteni nem lehet.

Szavak

A tanítványok elmerülve vitakoztak Lao-ce mondásán, amely így hangzott:

Akik tudják, nem mondják;

Akik mondják, nem tudják.

Amikor a Mester belépett, megkérdezték, pontosan mit jelentenek e szavak. Ő azt kérdezte tőlük:

- Melyiktek ismeri a rózsa illatát?

Mindegyikük ismerte. Erre azt mondta a Mester:

- Most foglaljátok szavakba!

Mindegyikük hallgatott.

Fegyelem

A tanítványoknak, akik azt akarták tudni a Mestertől, hogy miféle meditációt végez reggelként a kertben, így válaszolt:

- Amikor figyelmesen nézem a rózsabokrot, akkor teljes virágzásban látom.
- Miért kell valakinek *figyelmesen* néznie, hogy lássa a rózsabokrot? – kérdezték.
- Mert máskülönben nem a rózsabokrot látja az ember, hanem a saját előre gyártott gondolatát a bokorról.

Mértéktartás

A Mester újra meg újra igyekezett lebeszélni tanítványait arról, hogy túlságosan tőle függjenek, mert ez megakadályozná azt, hogy a "belső Forrással" kapcsolatba kerüljenek. Gyakran hallották tőle:

– Három dolog van a világon, ami ha túlságosan közel esik, akkor veszélyes, ha túl messze, akkor semmit sem ér, ezért legokosabb közepes távolságban tartani. Ez a három pedig a tűz, az állami hatóságok és a guru.

Ellentmondás

- Mit cselekedjek, hogy elérjem Istent?
- Ha Istent akarod elérni, akkor két dolgot jól az eszedbe kell vésned. Az első az, hogy Isten elérésére minden erőfeszítés hiábavaló.
- S mi a második?
- Az, hogy úgy kell cselekedned, mintha az elsőről mit sem tudnál.

Tapasztalat

Miután a neves egyetem elnöke meggyőződött a Mester misztikus tapasztalatairól, meg akarta őt tenni a teológiai tanszék vezetőjének. Ajánlatával megkereste a fő tanítványt, aki viszont ezt mondta:

- A Mester arra fekteti a hangsúlyt, hogy megvilágosodott legyen, nem arra, hogy a megvilágosodást tanítsa.
- Megakadályozná ez abban, hogy a teológiai tanszék vezetője legyen?
- Ugyanúgy, ahogy egy elefántot megakadályozna abban, hogy az állattani tanszék vezetője legyen.

Hírverés

Csak a legélesebb szem fedezhetett fel valami különöset a Mesteren. Megijedt, elszomorodott, ha a körülmények úgy hozták. Tudott nevetni, sírni vagy dühöngeni. Szerette a jó ételeket, nem zárkózott el egy italtól, sőt kettőtől sem, és az is köztudott volt róla, hogy megfordult egy-egy csinos nő után. Amikor egy utazó azt panaszolta fel, hogy a Mester nem "szent ember", az egyik tanítvány helyreigazította:

– Más az, ha egy ember szent, és egészen más az, hogy úgy viselkedjen, hogy neked is annak tűnjön.

Bálványimádás

A Mester sohasem fáradt el abban, hogy felhívja tanítványai figyelmét a vallás veszélyeire. Nagyon szerette azt a történetet, amelyben egy próféta lángoló fáklyát hordozott az utcákon, mondván, hogy megy a templomot felgyújtani, mert az emberek többet törődnek a templommal, mint az Úrral. Aztán a Mester még hozzátette:

– Egy nap én is fáklyát fogok, s felgyújtom a templomot is, meg az Urat is.

Földművelés

Az istenit kereső utazó azt kérdezte a Mestertől, hogyan különböztetheti majd meg a valódi tanítót a hamistól, ha visszatért hazájába. A Mester így válaszolt:

- A jó tanító gyakorlatot ajánl, a rossz teóriákat.
- De honnan tudom majd, hogy melyik a jó, és melyik a rossz gyakorlat?
- Ugyanúgy, ahogy a gazdálkodó megkülönbözteti a jó földművelést a rossztól.

Átmeneti jelleg

A Mester allergiás volt azokra az emberekre, akik a kolostorban akartak maradni. Előbb vagy utóbb, de mindegyik tanítvány meghallotta a súlyos szavakat:

- Itt az ideje, hogy elmenj. Ha nem mégy el, a Lélek sem fog jönni.

Egy különösen letört tanítvány azt akarta tudni, hogy mi ez a "Lélek". A Mester ezt válaszolta:

A víz a folyás által marad szabad és élő.

Te azáltal maradsz szabad és élő, hogy elmégy.

Ha nem mész el tőlem, megrekedsz és meghalsz – és megfertőződöl.

Élmény, ami nem élmény

Az istenélményről folyt a vita, amikor a Mester így szólt:

– Amikor az Istent megtapasztaljuk, az "én" eltűnik. De akkor ki az, aki megtapasztal?

– Az istenélmény tehát egy "nemélmény"?

– Olyan ez – mondta a Mester –, mint az álom. Arról is csak akkor szerzünk tudomást, amikor már felébredtünk.

Álcázás

A Mester egyszer azt mesélte, hogy egy antik csésze óriási összegért kelt el az árverésen. Azelőtt egy csavargó használta, aki szegényen halt meg. Fogalma sem volt a csésze értékéről, amellyel fillérekért koldult. Amikor az egyik tanítvány azt kérdezte, hogy mit jelképez a csésze, a Mester azt válaszolta:

– Téged magad!

A tanítvány kérte, hogy fejtse ezt ki jobban.

– Minden figyelmed arra a filléres tudásra irányul, amit könyvekből és tanároktól szedsz össze. Sokkal jobban járnál, ha a csészére figyelnél, amelyben a tudásodat tartod.

Csoda

A külvárosban élő haddzsiról az a hír járta, hogy csodákra képes. Így aztán a háza valóságos zarándokhely lett a betegek számára. A Mester, akiről köztudott volt, hogy nem érdeklik a csodák, sohasem válaszolt a haddzsival kapcsolatos kérdésekre. Amikor aztán neki szegezték a kérdést, hogy miért ellenzi a csodákat, azt válaszolta:

– Hogyan is ellenezhetné valaki azt, ami a nap minden pillanatában ott játszódik le az ember szeme előtt.

Megtévesztés

– Hogyan különböztessük meg az igazi misztikust a hamistól? – kérdezték a tanítványok, akiket roppant érdekelt a mágia.

– Hogyan különböztetitek meg azt, aki valóban alszik, attól, aki csak tetteti az alvást? – kérdezte a Mester.

– Az lehetetlen. Csak az tudja, aki tetteti az alvást.

A Mester mosolygott. Később meg azt mondta:

– Az alvást mímelő ember félrevezethet másokat, de magát nem. Sajnos, a hamis misztikus másokat és magát is becsaphatja.

Kibúvó

Egy látogató elmesélte, hogy egy szentember meg akarta látogatni haldokló barátját, de mivel félt az éjszakai utazástól, ezért azt mondta a Napnak:

– Isten nevében, maradj az égen addig, amíg el nem jutok a faluba, ahol a barátom fekszik és haldoklik!

S a Nap megállt az égen, amíg a szentember be nem ért a faluba. A Mester csak mosolygott:

– Nem lett volna jobb a szentembernek, ha legyőzte volna félelmét az éjszakai utazástól?

Ítélet

– Hogyan bocsássak meg másoknak?

– Ha senkit sem ítélnél el, sohasem kellene megbocsátanod.

Korlátozás

– Van Isten? – kérdezte a marxista.

– Amilyent az emberek gondolnak, olyan nincs – válaszolta a Mester.

– Kikre utalsz, amikor az "emberekről" beszélsz?

– Mindenkire.

Nemtörődömség

A Mester mindig azt hangsúlyozta hogy magunknak kell tanulnunk, magunkat kell tanítanunk, ahelyett, hogy mások tekintélyén csüngenénk. Ennek is megvannak perze a maga hátrányai. Jó példa volt erre az a fiatalember, aki szilárdan meg volt győződve arról, hogy mindenféle kábítószerrel ki kell próbálnia, hiszen azok a misztikus élmények eszközei – és csakis kockázattal és próbálgatással tanulhatunk. Ez az eset a Mestert arra indította, hogy elmesélje a csavar és a szög régi történetét.

"Az egyik módja, hogy kitaláld, vajon a deszkádba szöget vagy csavart kell-e tenned, a következő: verd be a szöget. Ha elrepszti a deszkát, máris tudod, hogy a csavarra lett volna szükséged."

Esztelenség

A saját megvilágosodásáról a Mester mindig is nagyon hallgató volt, bár a tanítványok mindent elkövettek, hogy beszédre bírják. Csak annyit sikerült megtudniuk, amennyit a Mester a legkisebb fiának mondott. Amikor az azt akarta tudni, hogyan érezte magát az apja, amikor megvilágosodott. A válasz így hangzott: hülyén. Amikor a fiú azt is megkérdezte, hogy miért, a Mester ezt mondta:

– Tudod fiam, az olyan volt, mint amikor mindent elkövetsz, hogy behatolj egy házba: létrán mászol, és ablakot zúzol – s később észreveszed, hogy a ház ajtaja nyitva volt.

Kialakulás

Az egyik tanítványnak, aki amiatt panaszkodott, hogy képességei nagyon korlátozottak, azt mondta a Mester:

– Valóban, képességeid nem korlátlanok. De észrevetted-e már hogy ma olyan dolgokat is meg tudsz tenni, amiket tizenöt évvel ezelőtt lehetetlennek tartottál? Mi változott?

– A képességeim, a talentumaim.

– Nem. Te változtál.

– Az nem egy és ugyanaz?

– Nem. Az vagy, aminek magadat tartod. Amikor a gondolkodásod megváltozik, te is megváltozol.

Felszínesség

Egy újságíró kérte a Mestert, hogy nevezze meg azt, ami legjobban jellemzi a mai világot. A Mester habozás nélkül válaszolt:

– Az emberek napról napra többet tudnak a világról, s egyre kevesebbet magukról.

Később meg egy csillagásznak, akit elbűvöltek a modern csillagászat eredményei, hirtelen azt mondta a Mester:

– A világegyetem milliányi furcsasága, a fekete lyukak, a kvazárok és a pulzárak közül is a legérdekesebb kétségkívül a személy.

Megadás

– Mi a legmagasabb rendű cselekedet, amit valaki tehet?

– Ülni és elmélkedni.

– Nem vezet ez tétlenséghez?

– Ez maga a *tétlenség*.

– A cselekvés tehát alacsonyabb rendű?

– A tétlenség ad életet a cselekvésnek. Anélkül a cselekedeteink halottak.

Találékonyág

- Mi a legmagasabb rendű cselekedet amit valaki tenni tud?
- Ülni és elmélkedni.

De nagyon ritkán lehetett látni, hogy a Mester leüljön és elmélkedjen. Szünet nélkül végezte a házi munkát, s dolgozott kint a földeken. Emberekkel találkozott, s könyveket írt. Ő vezette a kolostor könyvelését is.

- Miért töltöd hát az összes idődet munkával?
- Ha valaki dolgozik, nem kell feladnia az ülést és meditációt.

Megszűnés

Egy tanítványnak, aki annyira vágyódott a megvilágosodás után, hogy a végén teljesen legyengült, azt mondta a Mester:

- A fényugárt el lehet kapni, de nem a kezeddél. A Megvilágosodást el lehet érni, de nem a te erőfeszítéseiddel.
- De hát nem te mondtad, hogy igyekezzek kiüresíteni magamat? Ezt próbálom most csinálni – válaszolta a tanácstalan tanítvány.
- Így aztán *tele* vagy az üresség utáni igyekezettel – mondta a Mester nagyot kacagva.

Valóság

Bár a Mester igyekezett élvezetessé tenni és élvezni az életet, az is köztudott volt róla, hogy alkalmanként komoly kockázatokat vállalt. Például, amikor elítélte a kormány zsarnokságát, és kitette magát a letartóztatás és a halál veszélyének, vagy amikor tanítványainak egy csoportjával a lepra sújtotta falu segítségére sietett.

- A bölcs ember nem fél a haláltól szokta mondogatni.
- De miért kockáztatná az ember olyan könnyen az életét? – kérdezték egyszer tőle.
- Miért törődne az ember azzal, hogy egy gyertyát kioltanak, amikor már megvirradt?

Távoliság

A Vidám Park tulajdonosa szóba hozta a helyzet iróniáját: a gyerekek nagyszerűen érzik magukat a parkjában, ő meg általában levert.

- Mit szeretnél inkább: a park tulajdonosa lenni, vagy jól érezni magadat? – kérdezte a Mester.
- Mindkettőt.

A Mester nem válaszolt. Később, amikor az eset felől kérdeztek, azokat a szavakat idézte, melyeket egy csavargó mondott egy földbirtokosnak:

- Tiéd a föld, mások meg élvezik a táj szépségét.

Derűs nyugalom

- Van-e valami mód arra, hogy megmérjük lelki ellenállóképességünket?
- Több is.
- Csak egyet mondj!
- Számoljátok meg, hányszor lesztek nyugtalanok egyetlen nap folyamán!

Szemléltetés

- Van-e Isten? – kérdezte a Mester egyik nap.
- Van – válaszoltak a tanítványok kórusban.
- Nem igaz – mondta a Mester. – Akkor nincs – mondták a tanítványok.
- Ez sem igaz.
- Hát akkor mi a helyes válasz?
- Nincs válasz.
- Hogyan nincs?
- Mert kérdés sincs – válaszolta a Mester.

Később megmagyarázta:

– Ha nem tudtok semmit sem *mondani* arról, aki túl van minden gondolaton és szón, akkor hogy tudnátok bármit is *kérdezni* róla?

Elsőbbség

A Mester örült a technika fejlődésének, de nagyon is tudatában volt a korlátainak. Amikor egy gyáros megkérdezte tőle, hogy mi a foglalkozása, így válaszolt:

- Az emberiparban dolgozom.
- Az meg, könyörgöm, ugyan micsoda? – kérdezte a gyáros.
- Gondolj magadra – mondta a Mester. – A te erőfeszítéseid jobb eszközöket produkálnak, az enyémekek jobb embereket.

Később a tanítványainak még hozzátette:

– Az élet célja a személyek kibontakoztatása. Manapság, úgy tűnik, az embereket jobban foglalkoztatja a dolgok tökéletesítése.

Burkolt célzás

A Mester azt állította, hogy a birtokában van egy könyv, amely tartalmaz minden elképzelhető, amit Istenről tudhatunk. De senki sem látta a könyvet mindaddig, amíg egy látogató tudós kitartó kérleléssel meg nem szerezte a Mestertől. Gyorsan hazavitte, és mohón kinyitotta – de csak üres lapokat talált benne.

- De hisz ez a könyv nem mond semmit – panaszkolta a tudós.
- Tudom – mondta meglegedetten a Mester. – De lásd, milyen sokat enged sejtetni!

Merevvé meszesedés

- Egek, hogy eljárt feletted az idő! – kiáltotta a Mester, miután beszélgetett egy kicsit gyerekkori barátjával.
- Senki sem kerülheti el az öregedést, vagy igen? – kérdezte a barát.
- Azt nem – hagyta jóvá a Mester –, de azt mindenképp el kell kerülnünk, hogy eljérjon felettünk az idő.

Pusztítás

A Mester ugyan szentnek látszott, mégis valahogy úgy tűnt, mintha ellenezné a vallást. Ez a rejtély persze állandóan foglalkoztatta a tanítványokat, akik, ellentétben a Mesterrel, a vallást és lelkeséget egynek tartották.

– A vallás, ahogy manapság gyakorolják, jutalommal és büntetéssel foglalkozik. Más szóval: félelmet és kapzsiságot idéz elő, pedig ez a kettő pusztítja leginkább a lelkeséget.

Később még bánatosan hozzátette:

– Olyan ez, mintha az árvizet vízzel, az égő istállót pedig tűzzel akarnánk megfékezni.

Elnyomás

A Mester sohasem erőltette a fejlődést, hanem hagyta, hogy mindenki a saját üteme szerint haladjon. A következő kis történettel magyarázta ezt meg:

"Valaki egyszer észrevett egy pillangót, amint éppen a bábójából próbált kimászni. Az illető a folyamatot túl lassúnak találta, ezért gyengéden lehelni kezdte a lepkét. A meleg fúvlat fel is gyorsította a folyamatot. De ami kibújt a bábból, az nem lepke lett, hanem egy szétroncsolt szárnyú lény."

– A növekedési folyamatot – vonta le a következtetést a Mester – nem lehet felgyorsítani. Csak azt érjük el, hogy tönkretesszük.

Meghiúsulás

A tanítványok nem tudták megérteni azt az önkényesnek tűnő eljárást, amellyel a Mester egyeseket visszautasított, másokat pedig felvett tanítványai közé. Egyszer aztán kaptak némi magyarázatot, amikor ezt hallották a Mestertől:

– Ne is próbáljátok a disznót éneklésre tanítani. Csak az időtöket vesztegetitek – s a disznót is felingerlitek.

Pontosítások

A Mester gyerekes örömmel fogadta a modern találmányokat. Amikor meglátott egy zsebszámológépet, nem tudott hova lenni a csodálkozástól. Később azért humorosan így szólt:

– Úgy tűnik, hogy sok embernek van ilyen kis zsebszámolója, de semmije sincs a zsebében, amit érdemes volna számolni.

Hetekkel később, amikor egy látogató azt kérdezte tőle, hogy mire tanítja a tanítványait, azt válaszolta:

– Arra, hogy helyes értékrendet állítsanak fel. Jobb pénzzel rendelkezni, mint azt számolgatni. Jobb egy élményt átélni, mint a fogalmát körülírni.

Közlés

A tanítványok egyszer az olvasás hasznáról vitatkoztak. Egyesek idővesztésnek tartották, mások nem értettek ezzel egyet. Amikor a Mesterhez fordultak, ő ezt kérdezte:

– Olvastatok-e már olyan írást, amelyikben az előző olvasó margóra firkált megjegyzése legalább olyan gondolatébresztő, mint maga a szöveg?

A tanítványok igenlően bólintottak.

– Az élet is ilyen szöveg – mondta a Mester.

Sebezhetőség

Az állandóan veszekedő házaspárnak tökéletes megoldást ajánlott a Mester.

– Hagyjatok fel azzal, hogy jogként követeljétek azt, amit szívességgként is kérhetek!

A veszekedés azonnal megszűnt.

Szembeállítás

Egy úttörő szellemű embernek, akit a gyakori kritikák elbátortalanítottak, ezt tanácsolta a Mester:

– Hallgass a kritikus szavaira! Ő megmondja azt, amit a barátaid eltitkolnak előled.

De azt is hozzátette:

– A kritikus szavai ne csüggeszenek el! Kritikusnak még sosem állítottak szobrot, csak a kritizáltaknak.

Végtelenség

Lehetetlenség volt rávenni a Mestert, hogy Istenről, isteni dolgokról beszéljen.

– Istenről csak annyit tudunk – mondta, hogy amit tudunk, az semmi.

Egyszer így nyilatkozott arról az emberről, aki sokáig és gondterhelten fontolgatta, vajon tanítványa legyen-e a Mesternek:

– Eljött hozzám tanulni, s az lett az eredménye, hogy nem tanult semmit.

A tanítványok közül csak kevesen értették meg, hogy amit a Mester tanított, azt nem lehetett tanulni. Tanítani sem. Vagyis amit valójában valaki meg tudott tanulni tőle, az semmi sem volt.

Üldözés

Az egyik tanítvány azt fejtegette, hogy Buddhát, Jézust és Mohamedet a kortársaik lázadóknak és évtanítóknak tartották. Azt mondta erre a Mester:

– Senkiről sem mondhatjuk azt, hogy elérte a teljes igazságot, mindaddig, míg ezer őszinte ember meg nem bélyegezte istenkáromlásért.

Összebékülés

Amikor valaki, akinek házassága bajban volt, tanácsért fordult a Mesterhez, ezt mondta neki:

– Tanulj meg a feleségedre hallgatni!

Az illető szívébe véste a tanácsot, s egy hónap múlva visszatért, hogy közölje, megtanult a felesége minden szavára figyelni.

Elmosolyodva így szólt erre Mester:

– Most menj haza, s figyelj minden szóra, amit nem mond!

Nagyság

– Az a baj a világgal – mondta sóhajtva a Mester – hogy az emberek nem akarnak felnőni.

– Mikor mondhatjuk valakiről, hogy már felnőtt? – kérdezte az egyik tanítvány.

– Amikor már nem szükséges, hogy hazudjunk neki bármiről is.

Megvilágosodás

A Mester a tanulásnak is és a bölcsességnek is pártfogója volt.

– Tanultságra úgy teszünk szert mondta, mikor erről kérdezték –, hogy könyveket olvasunk, vagy előadásokat hallgatunk.

– És bölcsességre?

– Önmagadat olvasod, mintha könyv lennél.

Utógondolatként még hozzátette:

– Egyáltalán nem könnyű feladat, mert a nap minden perce újabb kiadását hozza a könyvnek.

Megnyilatkozás

Amikor új tanítvány jelentkezett a Mesternél, általában a következő oktatásban részesült:

– Ismered azt a személyt, aki egész életedben kitart melletted?

– Ki az?

– Te.

– És tudod a választ összes lehetséges kérdésre?

– Mi az?

– Te.

– És kitalálod-e, hogy mi a megoldás minden egyes problémára?

- Nem, szabad a gazda.
- Te.

Szemlélődés

A Mester gyakran mondogatta, hogy csak a csend alakít át. De senki sem tudta rá-
venni, hogy meghatározza, mi a csend. Amikor erről faggatták, csak nevetett, mutató-
ujját összezárt ajkaihoz emelte, s ez csak még fokozta a tanítványok elképedését.

Egyszer aztán megtört a hallgatás, amikor valaki megkérdezte:

- Hogyan jutunk el arra a csendre, amelyről beszélsz?

A Mester erre valami olyan egyszerűt mondott, hogy a tanítványok az arcát kezd-
ték vizsgálni, hátha tréfál. De komolyan beszélt:

- Akárhol is vagytok, nézzetek figyelmesen, amikor úgy tűnik, hogy semmi látni-
való sincs; hallgassatok, amikor úgy tűnik, hogy minden csendes!

Ártatlanság

Az egyik kiránduláson ezt kérdezte a Mester:

- Akarjátok tudni, milyen a megvilágosodott élet? Nézzétek a tó felett repülő, ma-
darakat!

Miközben mindenki a madarakat figyelte, a Mester felkiáltott:

- Képük a tóban tükröződik, de erről ők nem tudnak, s a tó sem kötődik a képük-
höz.

Művészet

- Mire jó a mester? – kérdezte valaki.

– Megtanít arra, amit mindig is tudtál, megmutatja azt, amit mindig is néztél – vá-
laszolt a tanítvány.

Amikor ez a válasz meghökkentette a látogatót, a tanítvány megmagyarázta:

- Egy művész a festményével megtanított arra, hogy lássam a naplementét. A
Mester a tanításával arra oktat, hogy lássam minden egyes pillanat valóságát.

Magány

- Istennel akarok lenni az imádságban.

- Kívánságod teljesen lehetetlen.

- Miért?

– Mert amikor te vagy, akkor az Isten nincs; amikor Isten van, te nem létezel. Ho-
gyan lehetnél hát Istennel?

Később még azt mondta a Mester:

- Keresd a magányt! Amikor valakivel együtt vagy, nem vagy egyedül. Amikor
"Istennel vagy", akkor sem vagy egyedül. A teljes egyedüllét az egyetlen lehetőség
arra, hogy valóban Istennel legyél. Akkor remélhetőleg, Isten lesz, és te nem leszel.

Gyanú

Egy utazónak aki azt kérdezte, hogyan különböztetheti meg a valódi mestert egy hamistól, röviden csak ennyit mondott, a Mester:

– Ha te magad nem vagy csaló, téged sem fognak becsapni.

A tanítványaihoz pedig később így szólt:

– Miért tételezik fel a kereső emberek, hogy saját maguk őszinték, és csupán ahhoz van szükségük tesztre, hogy felfedezzék a mesterek ámításait?

Arányosság

Egy várakozással teli látogató nagyon közönségesnek találta azokat az egyszerű szavakat, amelyekkel a Mester őt köszöntötte.

– Azért jöttem ide, hogy találjak egy mestert – mondta az egyik tanítványnak. – De csupán egy embert találtam, aki semmivel sem különb a többinél.

A tanítvány így felelt:

– A mester olyan, mint egy cipész, akinek kifogyhatatlan a bőrkészlete. Az anyag-kivágást és a varrást azonban már a lábad méretei szerint végzi.

Erőszakosság

Egy buzgó tanítvány ama kívánságának adott hangot, hogy szeretne másokat tanítani az igazságra, s megkérdezte, hogy mit gondol erről a Mester. Ő csak annyit mondott:

– Még várj!

A tanítvány minden évben visszatért erre a kívánságára, de a Mester mindig ugyanazt válaszolta neki:

– Még várj!

Egy nap aztán a tanítvány megsokallta, s azt kérdezte a Mestertől:

– Mikor leszek már alkalmas a tanításra?

– Amikor a túlzott tanítási vágyad már alábbhagyott – válaszolta a Mester.

Ima

A Mester állandóan támadta az emberek kedvenc istenfogalmait.

– Ha istened a segítségére siet, és kiment a bajból – mondta –, akkor itt az ideje, hogy a valódi Isten után nézz!

Amikor arra kérték, hogy magyarázza ezt meg, a következő történetet beszélte el:

– Egy ember őrizetlenül hagyta teljesen új kerékpárját a piacon, amikor vásárolni indult. Csak másnap jutott eszébe a kerékpár, s rohant azonnal a piacra, gondolván, hogy úgyis ellopták már. De e bicikli pontosan ott volt, ahol hagyta.

Nagy örömeiben a legközelebbi templomhoz hajtott Istennek hálát adni, amiért megőrizte kerékpárját. Amikor azonban kijött a templomból, a biciklinek hült helyét találta.

Mesterkedés

A Mester csendben végighallgatta a férjére panaszkodó asszonyt. Végül így szólt:

- Kedvesem, a házasságod sokkal boldogabb lenne, ha te jobb feleség lennél.
- Hogyan lehetnék az?
- Hagyj fel abbéli erőfeszítéseiddel, hogy jobb férjet faragj belőle!

Különcség

A tanítványok azt akarták tudni, miféle ember a legalkalmasabb arra, hogy tanítvány legyen. Ezt mondta a Mester:

- Az, aki, ha mindössze két inge van, az egyiket eladja, s virágot vesz rajta.

Kötődés

- Fogalmam sincs, mit hoz a holnap, ezért szeretnék felkészülni rá.
- Félsz a holnaptól, s nem veszed észre, hogy a tegnap éppen olyan veszélyes.

Feltűnési viszketegség

Amikor az egyik tanítvány kijelentette, hogy szeretne az igazságra tanítani másokat, a Mester a következő próbát ajánlotta neki:

– Tarts egy szónoklatot, amin majd én is részt veszek, hogy megítéljem, alkalmas vagy-e a tanításra!

A beszéd nagyon lelkesítő volt. A végén egy koldus jött a szónokhoz, aki nekiadta köpenyét – a gyülekezet épülésére.

A Mester később így szólt:

- Szavaid nagyon kenetteljesek voltak, fiam, de még nem vagy kész a tanításra.
- Miért nem? – kérdezte az letörten.
- Két okból. Először is, nem adtál lehetőséget annak a szegénynek, hogy kifejezze, mire is lenne szüksége. Másodszor, még mindig dicsekedni akarsz az erényeiddel.

Megelégedettség

Bármennyire is ellentmondásosnak tűnt, a Mester mindig azt hangoztatta, hogy az az igazi újtó, aki képes mindent úgy hagyni, ahogy van, mert mindent tökéletesnek lát.

- De akkor miért akarna bármit is megreformálni? – tiltakoztak a tanítványok.
- Nos, vannak újtók és újítók. Az egyik típus hagyja, hogy a cselekedetek átfolyjanak rajta, s ő maga semmit sem tesz; az ilyen emberek változtatják meg a folyók alakját és folyását. A másik típus állandóan buzgólkodik; az ilyenek arra az emberre hasonlítanak, akik azon fáradoznak, hogy még nedvesebbé tegye a folyót.

Kegyelem

Egyszer egy fiatalember jött a Mesterhez, s így szólt:

- Szeretnék bölcs lenni. Hogyan lehetek az?

A Mester sóhajtott, s ezt válaszolta:

– Volt egyszer egy fiatalember, épp olyan, mint te. Bölcs akart lenni, s kívánságának nagy volt az ereje. Egy nap aztán ott találta magát, ahol most én ülök. Vele szemben ült egy fiatalember, pont ott, ahol most te vagy. S a fiatalember azt mondta: "Szeretnék bölcs lenni."

Magasabbrendűség

Egy keleti tanítvány, aki nagyon büszke volt arra, amit ő keleti lelkiiségnek tartott, jött a Mesterhez s azt kérdezte:

– Miért van az, hogy a Nyugat anyagilag fejlődik, a Kelet pedig lelkileg?

– Azért – felelt a Mester –, mert amikor kezdetben a világ különféle szükségleteit osztották ki, a Nyugat választhatott először.

Alkalmatlanság

A Mester állandóan hangsúlyozta, hogy maga az "Isten" szó és fogalom a végső akadálya annak, hogy elérjünk istenhez. Ez annyira felbőszítette a helyi papot, hogy hirtelen dühében beállított a Mesterhez a kérdés megvitatására.

– Miért ne segíthetne az "Isten" szó eljutni magához Istenhez? – kérdezte a pap.

– Természetesen segíthet – válaszolt nyugodtan a Mester.

– De hogyan lehet valami segítség is, meg akadály is?

– A szamár, amely a kapuig hoz, nem az az eszköz, amely által bejutsz a házba.

Eszközül való használat

Amikor egy tanítvány elhagyni készült a Mestert, hogy visszatérjen családjához és foglalkozásához, kért valamit, amit magával vihetne. Ezt mondta a Mester:

– Gondolkodj ezeken:

Nem a tűz forró, hanem te, aki
annak érzed.

Nem a szem lát, hanem te.

Nem a körző rajzolja a kört,
hanem a műszaki rajzoló.

Közösség

Amikor már biztos volt, hogy a Mester nemsokára meghal, a tanítványok tisztességes temetést akartak adni neki. A Mester meghallotta ezt, s így szólt:

– Ha az ég és a föld a koporsóm, ha a nap, hold és csillagok a halotti díszeim, s ha az összes teremtmény a temetési menet a síromhoz, kívánhatnék-e még nagyszerűbbet és ünnepélyesebbet?

Azt kérte, hogy ne temessék el, de a tanítványok hallani sem akartak róla, mondván, hogy megennék a madarak és az állatok.

- Akkor föltétlenül tegyétek a kezem ügyébe a botomat, hogy elzavarhassam őket
- mondta mosolyogva a Mester.
- Hogy tennéd azt? Már élettelen leszel.
- Akkor meg már úgysem számít, hogy a vadak és madarak felfalnak.

Bátorság

Ezt kérdezte egy kiábrándult látogató:

- Miért nem termett gyümölcsöt az ittlétem?
- Talán azért – válaszolta jóindulatúan a Mester –, mert nem volt elég merszed megrázni a fát.

Árnyékbokszolás

Újonnan érkezett látogatóinak azt szokta mondani a Mester:

- Kopogtassatok, s az ajtók megnyílnak.
- Némelyiktől aztán még huncutul megkérdezte:
- Hogy akarod azt, hogy az ajtó kinyíljon neked, amikor sosem volt becsukva?

Szócséplés

- Mi az, amit keresel? – kérdezte a Mester egy tudóstól, aki vezetésért jött hozzá.
- Az életet – hangzott a válasz.
- Ha élni akarsz, a szavaknak meg kell halniuk.

Amikor később megkérdezték, hogy mit akart mondani, ezt felelte:

- Eltévedtetek, és csak bolyongtok, mert a szavak világában éltek. Szavakon éltek, s megelégedtek a szavakkal, pedig a lényegre volna szükségetek. Az étlap nem fogja az éhségedet elűtni. Egy képlettel sosem csillapíthatod a szomjodat.

Feltűnésmentesség

Egy lelki ember hírében álló férfi panaszkodott a Mesternek:

- Nem tudok imádkozni, nem értem a szent iratokat, nem tudom elvégezni azokat a gyakorlatokat, amelyeket másoknak előírok...
- Akkor hagyj fel velük! – mondta a Mester vidáman.
- De hogy tehetném? Engem szentnek tartanak, és nagyon sokan követnek ezen a vidéken!

Később a Mester sóhajtások közepette így szólt:

- A szentség ma csak egy név, ami mögött nincs valóság. Akkor lenne igazi, ha valóság lenne név nélkül.

Jókedvűség

Összhangban azzal a tanításával, hogy semmit sem szabad túl komolyan venni, még a saját tanítását sem, a Mester szívesen mesélte a következő kis történetet magáról:

– Az első tanítványom olyan gyenge volt, hogy belehalt a gyakorlatokba. A második belebolondult abba, hogy becsületesen elvégezte mindazt, amit előírtam neki. A harmadik teljesen eltompult a sok szemlélődéstől. De a negyedik valahogy normális maradt.

– Vajon miért? – kérdezte mindig valaki.

– Valószínűleg azért, mert ő volt az egyetlen, aki nem végezte a gyakorlataimat.

A Mester szavai harsány nevetésbe fulladtak.

Hiúság

A Mester gyakran emlékeztette tanítványait, hogy a szentség a szépséghez hasonlóan csak akkor hiteles, ha az ember nincs annak tudatában. Szerette idézni a következő versikét:

Kivirul, mert kivirul, a rózsza:
Nem kérdezi, hogy miért,
nem is illegeti magát,
hogy szememet magára vonja.

S a következő mondást is: "A szent csak addig szent, amíg nem tudja, hogy az."

Nevelés

Bár a Mester gyanúsán fogadta az isteni dolgokkal kapcsolatos tudást vagy tanulást, mégsem mulasztott el egyetlen lehetőséget sem, hogy pártfogolja a bölcsészetet, a természettudományokat és a tanulás egyéb formáit. Nem volt hát meglepő, hogy készségesen elvállalta a megnyitóbeszédet az egyetemi diplomaosztáson.

Egy órával korábban érkezett, hogy körbejárja az egyetemet, s hogy gyönyörködjen a szemléltetési eszközökben, melyeknek még híre-hamva sem volt az ő idejében.

De jellemző módon, az üdvözlőbeszéde alig tartott egy percig; így szólt:

– Laboratóriumok és könyvtárak, termek, csarnokok és boltzatok és tudós előadások – mind hiábavaló, ha nincs bölcs szív és látó szem.

Csapás

– A szerencsétlenség növekedést és megvilágosodást eredményezhet – mondta a Mester. Ekképp magyarázta:

– Egy madár az óriási pusztaság közepén álló elszáradt fa ágai között húzódott meg minden éjjel. Egyszer aztán egy forgószelel tövestől kifordította a fát, s a szegény madárnak száz mérföldet kellett repülnie, hogy új lakhelyet keressen magának. Végül is egy erdőbe ért, ahol a fák roskadoztak a gyümölcsöktől.

A Mester levonta a következtetést:

– Ha az elszáradt fa a helyén marad, semmi sem készítette volna a madarat arra, hogy feladja a biztonságát, és elrepüljön.

Félelem nélkül

- Mi a szeretet?
- Mentesség a félelemtől – mondta a Mester.
- Mitől félünk?
- A szeretettől.

Maya

A Mester a következőképp magyarázta, hogy a megvilágosodás nem erőfeszítésen, hanem megértésen keresztül történik:

– Képzeljétek el, hogy mindannyiótokat meghipnotizáltak, hogy azt higgyétek, tigris van a szobában. Félelmetekben megpróbáltok kimenekülni, ártalmatlanná tenni a tigrist. Hogy megvédjétek magatokat. De amikor a varázslat megszűnik, már semmit sem kell tennetek. S mindannyian gyökeresen megváltoztok:

Tehát a megértés megtöri a varázslatot, a megtört varázslat tétlenséghez vezet, a tétlenség pedig erő:

Csinálhattok, amit akartok, mert már nem ti vagytok azok, akik cselekszenek.

Megtisztulás

A Mester állandóan hangsúlyozta, hogy amit ő tanít és tesz, az semmi.

Tanítványai fokozatosan felfedezték, hogy a bölcsesség azoknak adatik meg, akik nem tanulnak semmit, és kitanulnak mindentől.

Ez az átalakulás nem olyan valaminek a következménye, amit teszünk, hanem olyan valaminek, amit elhullatunk.

A zseni

Egy író jött a kolostorba, hogy könyvet írjon a Mesterről.

- Az emberek azt mondják, hogy te zseni vagy. Igaz ez? – kérdezte.
- Minden bizonnyal – mondta a Mester nem éppen szerényen.
- S mitől lesz valaki zseni?
- A felismerőképességétől.
- Mit ismer fel?
- A lepkét a hernyóban, a sast a tojásban, a szentet az önző emberben.

Emberség

Jó előre beharangozták, hogy a Mester "A világ elpusztításáról" fog beszédet mondani, így aztán hatalmas tömeg gyűlt össze a kolostor udvarán.

A beszéd egy percnél is rövidebb ideig tartott. A Mester csupán ezt mondta:

– A következő dolgok semmisítik meg az emberiséget: az elv nélküli politika, az együttérzés nélküli fejlődés, a munka nélküli jólét, a csend nélküli tanulás, a félelemmel teli vallás és a tudatosság nélküli istenimádás.

Szűrés

– Milyen embert alakít ki a megvilágosodás?

A Mester így válaszolt:

– Közösségi szelleműt, de párthoz nem tartozót;
haladót de adott útvonalhoz nem kötöttet;
aki elfogadja a dolgokat úgy ahogy azok jönnek,
aki nem bánkódik a múlt miatt,
nem aggódik a jövőért;
aki megy ha lökik,
s jön, ha húzzák;
hasonlít a hatalmas orkánhoz, a szélben libegő tollhoz;
a folyóban úszó gazokhoz,
a szelíden őrlő malomkőhöz;
aki egyenlően szeret minden teremtményt,
miként a föld és ég is mindenkinek egyenlő
– ilyen embert terem a megvilágosodás.

E szavak hallatára felkiáltott az egyik fiatalabb tanítvány:

– Halottaknak, nem élőknek való az ilyen tanítás – azzal felkerekedett, s nem is tért vissza soha többé.